

บทที่ 3

กระบวนการยุติธรรมบนหลักความได้สัดส่วน

ของต่างประเทศและประเทศไทย

ในบทนี้จะศึกษาค้นคว้าแนวทางการบังคับใช้กฎหมายอาญาของต่างประเทศที่ดำเนินกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอยู่ภายใต้หลักนิติธรรม (Rule of Law) ซึ่งเป็นหลักการที่คงอยู่มานานและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในระดับสากล ภายใต้ความแน่นอนทางกฎหมาย หลักประกันความคาดหวังทางกฎหมาย ความปลอดภัยจากการใช้อำนาจตามอำเภอใจ และเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้อำนาจตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายเท่านั้น ประเทศไทยเป็นหนึ่งในกลุ่มประเทศระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law System) ที่อดีตนั้นจะเข้าใจหลักนิติธรรมในแง่ของหลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาความสมบูรณ์ของกฎหมายที่เป็นแบบแผน เช่น อธิบายว่ากฎหมายต้องมีความชัดเจนแน่นอน ไม่มีผลย้อนหลัง คดีอาญาโจทก์ต้องมีการการพิสูจน์กฎหมายต้องถูกต้องความโดยองค์กรตุลาการที่เป็นอิสระ เป็นต้น¹ แต่ปัจจุบันได้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้นภายหลังจากที่ได้นำมาบัญญัติไว้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษรครั้งแรกในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 3 วรรคสอง² รวมถึงหลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) ตามมาตรา 29³ ด้วยเช่นกัน ผู้เขียนได้ศึกษาถึงหลักความได้

¹ มองกระบวนการยุติธรรมทางอาญาผ่านการศึกษาเปรียบเทียบ (*The Thai Criminal Justice System : A Comparative Perspective*) (น. 178). เล่มเดิม.

² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 3 วรรคสอง บัญญัติว่า การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม

³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 29 บัญญัติว่า การจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อการที่รัฐธรรมนูญนี้กำหนดไว้และเท่าที่จำเป็น และจะกระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพนั้นมิได้

กฎหมายตามวรรคหนึ่งต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ทั้งต้องระบุบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจในการตรากฎหมายนั้นด้วย

บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสองให้นำมาใช้บังคับกับกฎที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายด้วยโดยอนุโลม

สัดส่วนถึงความสำคัญในการนำมาปรับใช้กันอย่างไรในกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะในคดียาเสพติดกรณีของแอมเฟตามีน สำหรับปัญหาเสพติดในต่างประเทศนั้น ถึงแม้ว่าแต่ละประเทศจะประสบปัญหาเสพติดเช่นเดียวกัน แต่ก็มี ความแตกต่างกันของปัญหา ดังนั้น แนวทางการบังคับใช้กฎหมายเพื่อมุ่งหมายที่จะแก้ไขปัญหาเสพติดย่อมให้น้ำหนักต่างกัน วัตถุประสงค์ของการลงโทษย่อมต่างกันไปด้วย เช่น บางประเทศพบว่าเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดหรือลักลอบขนส่ง หรือจำหน่ายยาเสพติด หรือบางประเทศมีผู้เสพยาเสพติดเป็นจำนวนมาก แต่ไม่ว่าจะมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันอย่างไร กระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่นำมาบังคับใช้แก่ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดจะต้องอยู่ภายใต้หลักนิติธรรม ผู้เขียนได้ค้นคว้าหลักความได้สัดส่วนทั้งจากกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ (Common Law System) คือ ประเทศอังกฤษ และกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบกฎหมายซีวิลลอว์ (Civil Law System) คือ ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน มาศึกษา จากนั้นจะมาศึกษากฎหมายยาเสพติดของไทยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดความผิดและกำหนดโทษแก่ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดกรณีของแอมเฟตามีน (amphetamine) ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ดังจะได้อธิบายเป็นลำดับต่อไป

3.1 ประเทศอังกฤษ

ประเทศต้นแบบของความก้าวหน้าในการพิจารณาพิพากษาคดียาเสพติดโดยการหลีกเลี่ยงที่จะใช้วิธีการลงโทษอย่างรุนแรงมาดำเนินนโยบายการลดทอนความเป็นอาชญากรรมในคดียาเสพติด (Decriminalization) และเป็นที่น่าทึ่งยิ่งว่า ซาติมหาอำนาจอย่างประเทศอังกฤษได้ตระหนักถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่จะนำมาพิจารณาพิพากษาแก่ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดและให้ความสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาเสพติด เห็นได้จากการสร้างแนวบรรทัดฐานในการพิจารณาบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดหลังจากได้พิจารณาความรับผิดชอบและข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติแล้ว มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาบทลงโทษให้เป็นไปบนมาตรฐานเดียวกันโดยคำนึงถึงหลักความได้สัดส่วนที่จะนำมาลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด ไม่นับใช้วิธีการลงโทษอย่างรุนแรง ทั้งนี้ ข้อมูลจาก <http://www.sentencingcouncil.org.uk> และข้อมูลจากสำนักงานกิจการในพระดำริพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ที่ผู้เขียนได้เคยเข้าร่วมรับฟังงานประชุมเกี่ยวกับกรณีแอมเฟตามีน ได้นำเรื่อง Drug Offences : Definitive Guideline มาถอดความและแปลเป็นหนังสือความผิดคดียาเสพติดและแนวทางในการปรับบทลงโทษของ Sentencing Council ตามแนวทางดังกล่าว นอกจากคดียาเสพติดแล้ว ทาง Sentencing Council ยังได้วางหลักเกณฑ์ในคดีประเภทอื่นไว้อย่างน่าศึกษา และด้วยเหตุผลที่ไม่มุ่งเน้นการ

ปราบปรามที่เคร่งครัด ในประเทศอังกฤษเองยังดำเนินการศึกษานับสนุนให้ยาเสพติดบางประเภทเป็นเรื่องถูกกฎหมายแต่ก็ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมตัว เช่น กัญชา เป็นต้น ผู้เขียนวิเคราะห์แล้วว่าเป็นการดำเนินการระบอบการยุติธรรมบนหลักความได้สัดส่วนไว้อย่างน่าสนใจ จึงขอแบ่งหัวข้อศึกษาออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

3.1.1 นโยบายด้านยาเสพติด

3.1.2 มาตรการทางกฎหมาย

3.1.3 กระบวนการยุติธรรมบนหลักความได้สัดส่วน

3.1.1 นโยบายด้านยาเสพติด⁴

ในเครือสหราชอาณาจักรที่ประกอบด้วย อังกฤษ เวลส์ ก็อตแลนด์ และไอร์แลนด์เหนือ โดยประชากรร้อยละ 84 จะอยู่ในอังกฤษ อำนาจส่วนใหญ่จากรัฐสภาแห่งสหราชอาณาจักร ได้รับการถ่ายโอนไปยัง เวลส์ ก็อตแลนด์ และไอร์แลนด์เหนือ รัฐบาลของสหราชอาณาจักรรับผิดชอบในการวางยุทธศาสตร์ให้แก่เขตต่างๆ ที่ได้รับมอบอำนาจไป เว้นไว้แต่อาจจะมีการสงวนอำนาจบางอย่างเท่านั้น

จากรายงานเรื่องการวิเคราะห์นโยบายยาเสพติดของประเทศอังกฤษในปี ค.ศ. 2007 โดยปีเตอร์ รอยเตอร์ (Peter Reuter) และอเล็กซ์ สตีเวนส์ (Alex Stevens) ผู้ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการนโยบายยาเสพติดของสหราชอาณาจักร (UK Drug Policy Commission) ได้รายงานสรุปว่า ประเทศอังกฤษมีระดับของการติดยาเสพติดสูงที่สุดในยุโรปตะวันตก รอยเตอร์และสตีเวนส์ยังรายงานด้วยว่าชาวอังกฤษใช้ยาเสพติดเพื่อความสนุกสนานมากที่สุด ในยุโรปตะวันตก และเป็นประเทศที่มีอัตราการเสียชีวิตเนื่องจากยาเสพติดสูงที่สุดเป็นอันดับสองของประเทศในกลุ่มยุโรปตะวันตก มีประชากรเสพยาเสพติดเป็นร้อยละ 7.4 ของประเทศ เป็นยาเสพติดผิดกฎหมายที่ใช้กันอย่างแพร่หลายที่สุดและได้กลายเป็นสิ่งปกติสำหรับกลุ่มวัยรุ่น โกลเคนคิดเป็นร้อยละ 2.3 ยาอีร้อยละ 1.5 สารกลุ่มฝิ่น เช่น เฮโรอีนร้อยละ 1.3 และสารกระตุ้นชนิดแอมเฟตามีน ร้อยละ 1.0 ก็เป็นยาเสพติดผิดกฎหมายที่นิยมเช่นกัน ซึ่งผลสรุปอย่างเป็นทางการของรายงานการวิเคราะห์นโยบายยาเสพติดของประเทศอังกฤษสร้างความประหลาดใจเป็นอย่างมาก เพราะรัฐบาลอังกฤษได้ใช้ความพยายามอย่างไม่ลดละในการควบคุมการใช้ยาในทางที่ผิดและ

⁴ การศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณี ประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา (รายงานผลการวิจัย) โดย ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ และคณะ, 2557.

ควบคุมการจำหน่ายมาตลอดทั้งศตวรรษที่ 20 และ 21 ในขณะที่ก่อนปี ค.ศ. 1970 ได้มีนโยบายยาเสพติดอยู่บ้างแล้ว แต่รัฐบาลก็ได้เพิ่มมาตรการในการควบคุมการใช้สารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทด้วยการตรากฎหมายว่าด้วยการใช้ยาในทางที่ผิดปี ค.ศ. 1971 (Misuse of Drugs Act 1971) หรือที่เรียกกันโดยย่อว่า เอ็มดีเอ (MDA)

เหตุผลอย่างเป็นทางการของการออกและพัฒนา Misuse of Drugs Act 1971 มีอยู่ด้วยกันสองประการคือ ประการแรก เพื่อให้ประเทศอังกฤษสามารถปฏิบัติตามพันธกรณีของสนธิสัญญาระหว่างประเทศหลายสนธิสัญญาที่ได้ให้สัตยาบันไว้ เช่น อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดปี ค.ศ. 1961 (Single Convention on Narcotic Drugs, 1961) และอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทปี ค.ศ. 1971 (UN Convention on Psychotropic Substances, 1971) ประการที่สอง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามของรัฐบาลที่จะพัฒนายุทธศาสตร์ยาเสพติดระดับชาติที่ครอบคลุมอย่างกว้างขวาง เพื่อแก้ไขปัญหาการเสพยาและการติดยาเสพติดที่แพร่หลายมากขึ้นและฝังรากลึกอยู่ในสังคมอังกฤษ

โดยแท้จริงแล้ว Misuse of Drugs Act 1971 ถือเป็นรากฐานในการพัฒนานโยบายยาเสพติดของประเทศอังกฤษในคอนปลายศตวรรษที่ 20 และต้นศตวรรษที่ 21 กฎหมายนี้ได้กำหนดระบบการจำแนกยาบัญชีหลักออกเป็นสามประเภท คือ Class A Drugs Class B Drugs และ Class C Drugs โดย Class A Drugs ถูกกำหนดให้เป็นยาเสพติดชนิดที่ร้ายแรงที่สุดต่อสังคมและสุขภาพของมนุษย์ เช่น Acetorphine Benzethidine Cocaine Methadone Phenadoxone เป็นต้น ดังนั้น การครอบครองหรือจำหน่ายยาเสพติดผิดกฎหมายใน Class A Drugs จะได้รับการลงโทษหนักกว่าการครอบครองหรือการจำหน่ายยาเสพติดผิดกฎหมายใน Class B Drugs และ Class C Drugs ซึ่งได้รับการพิจารณาว่ามีอันตรายต่อสุขภาพและสังคมน้อยกว่าเป็นลำดับลดน้อยลงไปจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ระบบการแบ่งแยกประเภทยาของ Misuse of Drugs Act 1971 ก็ยังคงใช้อยู่เพื่อควบคุมหรือลงโทษการใช้สารในทางที่ผิดและการจำหน่ายสารเสพติดที่ผิดกฎหมาย

ในปี ค.ศ. 2008 รัฐบาลอังกฤษได้พัฒนาแผนยุทธศาสตร์ปี ค.ศ. 2008 - 2018 (2008-18 Drug Strategy Plan) แผนของปี ค.ศ. 2008 เป็นการแก้ไขและปรับปรุงแผนยุทธศาสตร์ 10 ปีของปี ค.ศ. 1998 (1998 Ten Year Drug Strategy Plan) เป้าหมายของแผนปี ค.ศ. 1998 มีอยู่ด้วยกันสามประการคือ เพื่อลดปริมาณการใช้ยาบัญชี ก ในพลเมืองอังกฤษที่มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ลง เพื่อชี้ให้เห็นถึงอันตรายต่อสุขภาพอันเนื่องมาจากยาเสพติดที่เรียกกันว่า ความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติด (trigger offenses) ความผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดนี้ได้รับคำจำกัดความว่าเป็นอาชญากรรมที่ส่งเสริมหรือเกี่ยวข้องกับการติดยา เช่น ขโมย ปล้น โจรกรรม โจรกรรมโดยใช้กำลัง การขโมย

รถโดยใช้กำลัง การค้าของโจร การฉ้อโกง หรือการมียาควบคุมในความครอบครอง โดยในแผน ยุทธศาสตร์ปี ค.ศ. 2008 - 2018 มีความหลากหลายพอๆ กับแผนของปี ค.ศ. 1998 แต่จะ มุ่งเน้นไปที่การรักษาและบำบัดผู้เสพยามากกว่า โดยเฉพาะผู้ที่กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดใน Class A Drugs ผู้กระทำความผิดที่ผลการตรวจยาเสพติดออกมาเป็นบวกจากยาใน Class A Drugs จะต้องผ่านการประเมินการใช้ยาภาคบังคับ การประเมินนี้ได้รับการออกแบบเพื่อช่วยในการ พิจารณาถึงขอบเขตของปัญหาในการใช้ยาเสพติดของผู้กระทำความผิด และช่วยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านยา เสพติดสามารถให้การบำบัดรักษาที่ได้ประสิทธิผลสูงสุด หรือส่งตัวไปยังบริการชุมชนที่มีอยู่เพื่อ รับการบำบัด

3.1.2 มาตรการทางกฎหมาย

การตรากฎหมายขึ้นเพื่อควบคุม ป้องกัน และปราบปรามยาเสพติดที่สำคัญ ได้แก่ Misuse of Drug Act 1971

จากกฎหมายที่บัญญัติออกมาในช่วงศตวรรษที่ 19 และ 20 นั้น Misuse of Drugs Act 1971 เทียบได้กับกฎหมายยาเสพติดให้โทษของไทย มีอิทธิพลต่อนโยบายยาเสพติดของ อังกฤษมากที่สุด Misuse of Drugs Act 1971 นี้ได้ตั้งระบบการแบ่งแยกประเภทของยาที่มี อันตรายต่อสุขภาพของผู้ใช้และต่อสังคมโดยทั่วไป การลงโทษสำหรับการใช้ยาในทางที่ผิดและ การจำหน่ายยาได้ถูกเพิ่มเติมเข้าไปในการจำแนกประเภทของยาดังกล่าว มีการออกกฎที่เรียกว่า คำสั่งห้ามการใช้ยา (Drug Abstinence Order) และข้อกำหนดห้ามการใช้ยา (Drug Abstinence Requirement) คำสั่งและข้อกำหนดนี้ได้อนุญาตให้ศาลสั่งให้ผู้กระทำความผิดที่มีอายุเกิน 18 ปี ละเว้น การเสพยาเสพติดใน Class A Drugs ยิ่งไปกว่านั้นศาลยังสามารถสั่งให้บุคคลดังกล่าวต้องเข้ารับ การตรวจสอบสารเสพติด ในปี ค.ศ. 2003 รัฐบาลได้ออกกฎหมายกระบวนการยุติธรรมทาง อาญา (Criminal Justice Act) อนุญาตให้ศาลกำหนดข้อจำกัดในการประกันตัวผู้กระทำความผิดซึ่ง ตรวจพบว่ามีสารเสพติดใน Class A Drugs ขณะที่ถูกจับกุม ยิ่งไปกว่านั้นกฎหมายยาเสพติดปี ค.ศ. 2005 ทำให้ผู้กระทำความผิดไม่สามารถปฏิเสธการเข้ารับการตรวจสอบสารเสพติดและการเข้ารับการ บำบัดที่ตามมาท้ายที่สุดเช่นเดียวกับ Misuse of Drugs Act 1971 นโยบายยาเสพติดที่ ประกาศใช้เป็นกฎหมายในช่วงท้ายของศตวรรษที่ 20 และต้นศตวรรษที่ 21 ทำให้รัฐบาล สามารถปฏิบัติตามพันธะที่ได้ลงนามไว้ในสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ตัวอย่างเช่น กฎหมาย ลักลอบค้ายาเสพติดปี ค.ศ. 1994 (Drug Trafficking Act of 1994) ทำให้ประเทศอังกฤษ สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด

ติดและสารที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาทที่ผิดกฎหมาย ปี ค.ศ. 1988 (1988 UN Convention Against the illicit Traffic In Narcotic Drugs and Psychotropic Substances)⁵

ภายใต้หมวด 2 ของ Misuse of Drugs Act 1971 (Section 2 Controlled drugs and their classification) ได้กำหนดยาที่ต้องควบคุมตามกฎหมายนี้และได้จำแนกยาที่ต้องควบคุมออกเป็น 3 ประเภท คือ Class A Drugs, Class B Drugs และ Class C Drugs⁶ โดยการจำแนกนี้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงระดับอันตรายที่เกิดกับบุคคลหรือสังคมเมื่อใช้ผิด แต่ละประเภทมีโทษสูงสุดต่างกันที่นำมาใช้กับการกระทำที่ต้องห้ามอันเนื่องจากยา กล่าวคือ⁷

Class A Drugs ถูกกำหนดให้เป็นยาเสพติดชนิดที่ร้ายแรงที่สุด เป็นยาอันตรายมากกว่าและถูกลงโทษหนักกว่า ยาที่ต้องควบคุมตามกฎหมายและถูกจัดไว้ใน Class A Drugs ปัจจุบันมีกว่า 20 ชนิด อาทิเช่น Acetorphine, Benzethidine, Cannabinol derivatives, Cocaine, Hydrocodone, Methadone เป็นต้น

บทกำหนดโทษสำหรับ Class A Drugs ของการครอบครองมีโทษสูงสุดจำคุก 7 ปี และหรือปรับไม่จำกัด การจำหน่ายหรือมีเจตนาที่จะจำหน่ายยาเสพติดจะได้รับโทษที่รุนแรงยิ่งขึ้น เพราะเป็นยาที่อาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสังคมส่วนใหญ่ได้ ดังนั้น ผู้ผลิตหรือมีไว้เพื่อการค้ามีโทษจำคุกตลอดชีวิตและหรือปรับไม่จำกัด

Class B Drugs ได้รับการพิจารณาว่ามีความเสี่ยงต่อสุขภาพของผู้เสพและต่อสังคมน้อยกว่ายาเสพติดใน Class A Drugs ยาที่ต้องควบคุมตามกฎหมายและถูกจัดไว้ใน Class B Drugs มีกว่า 10 ชนิด อาทิเช่น Acetyldihydrocodeine, Codeine, Methylamphetamine, Nicocodine เป็นต้น ซึ่งตาม Misuse of Drugs Act 1971 ได้กำหนดให้ Amphetamine อยู่ใน

⁵ แหล่งเดิม.

⁶ Section 2 Controlled drugs and their classification for purposes of this Act

(1) In this act

(a) the expression “controlled drug” means any substance or product for the time being specified in Part I, II, or III of Schedule 2 to this Act; and

(b) the expressions “Class A drug”, “Class B drug” and “Class C drug” mean any of the substances and products for the time being specified respectively in Part I, Part II and Part III of that Schedule;

and the provisions of Part IV of that Schedule shall have effect with respect to the meanings of expressions used in that Schedule

Misuse of Drugs Act 1971. Retrieved August 19, 2015, from <http://www.legislation.gov.uk>.

⁷ การศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณี ประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา (น. 227 – 228). เล่มเดิม.

Class B Drugs ด้วย ซึ่งบทกำหนดโทษใน Class B Drugs นี้จะได้รับโทษที่น้อยกว่า Class A Drugs โทษของฐานความผิดของการครอบครองมีโทษสูงสุด จำคุก 5 ปี และหรือปรับไม่จำกัด โทษสำหรับฐานความผิดการผลิตหรือการค้ามีโทษจำคุก 14 ปี และหรือปรับไม่จำกัด

Class C Drugs ได้รับการพิจารณาว่าเป็นยาที่มีอันตรายต่อร่างกายและต่อสังคม น้อยที่สุดในหมู่ยาต้องถูกควบคุมตาม Misuse of Drugs Act 1971 อาทิเช่น Benzphetamine, Mephentermine, Pemoline เป็นต้น

สำหรับบทกำหนดโทษฐานความผิดของการครอบครองยาในกลุ่มของมีโทษสูงสุด ดังนี้ จำคุก 2 ปี และหรือปรับไม่จำกัด ฐานความผิดของการผลิตหรือการค้าสิ่งเสพติดนั้นมีโทษ จำคุก 5 ปี และหรือปรับไม่จำกัด

ที่ผ่านมา การจัดแบ่งประเภทยาเสพติดตาม Misuse of Drugs Act 1971 เป็นประเด็นข้อโต้แย้งทางการเมืองและการแพทย์อย่างมากเช่นกัน รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย (Home Secretary) เป็นผู้จำแนกประเภทของยาเสพติดใหม่ได้แต่ต้องได้รับความเห็นชอบจาก the Advisory Council ตาม Misuse of Drugs ซึ่งจะประกอบไปด้วย จิตแพทย์ แพทย์ และนักเคมีชั้นนำของประเทศอังกฤษ the Advisory Council⁸ เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่คอยตรวจสอบการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ศึกษาถึงอันตรายของยาเสพติดที่คาดว่าจะมีผลต่อร่างกายและสังคม ถึงแม้ว่าจะไม่ได้เป็นการบังคับแต่ก็เป็นที่คาดหวังว่ารัฐบาลจะกำหนดการลงโทษที่เหมาะสมกับการมีไว้ในครอบครองและการจำหน่ายสารควบคุมภายใต้การดูแลและแนะนำของสภาที่ปรึกษา ถึงแม้ว่ารัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยจำเป็นต้องปรึกษา the Advisory Council ก่อนที่จะยกระดับหรือลดระดับของการจัดแบ่งประเภทของยาเสพติด แต่คำแนะนำของ the Advisory Council ไม่ได้มีผลบังคับตามกฎหมาย สิ่งนี้นำไปสู่ความตึงเครียดระหว่างรัฐบาลกับ the Advisory Council เพราะในบางครั้งรัฐบาลถูกกล่าวหาว่าใช้นโยบายยาเสพติดในเรื่องของการ

⁸Section 1 The Advisory Council on the Misuse of Drugs

(1) There shall be constituted in accordance with Schedule 1 to this Act as Advisory Council on the Misuse of Drugs (in this Act referred to as “the Advisory Council”); and the supplementary provisions contained in that Schedule shall have effect in relation to the Council.

(4) In this section “the Ministers” means the Secretary of State for the Home Department, the Secretaries of State respectively concerned with health in England, Wales and Scotland, the Secretaries of State respectively concerned with education in England, Wales and Scotland, the Minister of Home Affairs for Northern Ireland, the Minister of Health and Social Services for Northern Ireland and the Minister of Education for Northern Ireland.

Misuse of Drugs Act 1971. Retrieved August 19, 2015, from <http://www.legislation.gov.uk>.

จัดแบ่งประเภทของยาเสพติดเป็นเครื่องมือทางการเมือง หรือเพื่อลดแรงกดดันทางการเมืองและแรงกดดันจากสื่อมวลชน ทางด้านของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยของอังกฤษเองก็สามารถเปลี่ยนการจัดแบ่งประเภทของยาได้โดยบทบัญญัติที่อาศัยอำนาจกฎหมายอื่น ดังที่เพิ่งแก้ไขไปสำหรับกัญชาในเรื่องของการครอบครองกัญชาเพื่อการใช้ส่วนตัวจะเป็นความผิดที่ไม่ถูกจับแต่ตำรวจจะตักเตือน⁹

3.1.3 กระบวนการยุติธรรมบนหลักความได้สัดส่วน

ข้อมูลจาก <http://www.sentencingcouncil.org.uk> ได้นำเสนอถึงคู่มือ Drug offences : Definitive guideline ที่ใช้เป็นแนวทางการพิจารณากำหนดโทษในชั้นศาลของอังกฤษสำหรับความผิดในคดียาเสพติด (Definitive for use in courts in England and Wales on drugs offences) คู่มือฉบับนี้ได้กำหนดการบังคับใช้ให้เป็นไปแนวทางเดียวกัน ซึ่งภายใต้มาตรา 125(1) ของ the Coroners and Justice Act 2009 กำหนดให้มีผลกับความผิดที่ได้กระทำลงหลังวันที่ 6 เมษายน ค.ศ. 2010 (พ.ศ. 2553) เป็นต้นไป โดยกำหนดให้ทุกศาลจะต้อง (must) ปฏิบัติตาม sentencing guideline ที่มีความเกี่ยวข้องกับคดีของผู้กระทำผิดนั้น และในการใช้มาตรการอื่นใดเพื่อกำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดก็ต้องปฏิบัติตาม sentencing guideline ที่สัมพันธ์กับมาตรการอื่นใดนั้นเช่นกัน ทั้งนี้ เว้นแต่ศาลจะเห็นเป็นอย่างอื่นว่ามีแนวทางที่ดีกว่าก็ให้ดำเนินการเช่นที่ว่ำน¹⁰

คู่มือ Drug offences : Definitive guideline นี้ ได้แสดงให้เห็นถึงการพิจารณบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดตามฐานความผิดที่กำหนดไว้ในคู่มือนี้ เป็นต้นว่าความผิดฐานนำเข้า หรือส่งออก หรือการผลิต หรือการครอบครองยาที่ต้องควบคุมตาม Misuse of Drugs Act 1971 และในแต่ละฐานความผิดที่กล่าวมานี้จะมีขั้นตอนการพิจารณบทลงโทษไว้เป็นลำดับขั้นตอนเหมือนกันทั้งหมด 8 ขั้นตอน (STEP ONE to STEP EIGHT) ซึ่งผู้เขียนเห็น

⁹การศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณี ประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา (น. 228 – 230). เล่มเดิม.

¹⁰Section 125(1) of the Coroners and Justice Act 2009 provides that when sentencing offences committed after 6 April 2010 :

“Every court – (a) must, in sentencing an offender, follow any sentencing guideline which is relevant to the offender’s case, and

(b) must, in exercising any other function relating to the sentencing of offenders, follow any sentencing guidelines which are relevant to the exercise of the function, unless the court is satisfied that it would be contrary to the interests of justice to do so.”

unless the court is satisfied that it would be contrary to the interests of justice to do so.

ว่า เป็นการนำหลักความได้สัดส่วนเข้ามาปรับใช้ให้เหมาะสมกับผู้กระทำในแต่ละบทบาทและในแต่ละฐานความผิดตามข้อเท็จจริงที่ปรากฏ และโดยที่สำนักงานกฤษฎีกาในพระดำริพระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา ได้ออความคู่มือนี้ไว้อย่างชัดเจน ผู้เขียนจึงนำมาประกอบการอธิบายสำหรับหัวข้อนี้เพื่อความชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้เขียนเองได้ค้นคว้าหาคดีอาชญากรรมฐานความผิดที่น่า Drug offences : Definitive guideline เป็นแนวทางในการพิจารณาบทกำหนดโทษ ผู้กระทำความผิดมากเป็นตัวอย่างเพิ่มเติมดังจะได้อธิบายต่อไป

ขั้นที่ 1 การจัดหมวดความผิด (STEP ONE Determining the offence category)

ศาลจะตรวจสอบการกระทำของผู้กระทำความผิดและผลร้ายที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ศาลจะชั่งน้ำหนักถึงปัจจัยทั้งหมดของคดีเพื่อตรวจสอบบทบาท (role) ของผู้กระทำความผิดที่มีลักษณะต่างกันในความผิดฐานเดียวกันหรือต่างฐานความผิดเพื่อความยุติธรรมต่อผู้กระทำความผิดเอง ซึ่งจะแบ่งบทบาท (role) ออกเป็น 3 บทบาท ได้แก่ บทบาทนำ (Leading role) บทบาทสำคัญ (Significant role) และบทบาทรอง (Lesser role)

ขั้นที่ 2 พิจารณาจุดเริ่มต้นและระวางโทษตามหมวดความผิด (STEP TWO Starting point and category range)

ในขั้นตอนนี้ ศาลกำหนดระวางตามประเภทความผิด ซึ่งเป็นระวางโทษคำนวณตามที่ศาลมีคำสั่งชั่วคราว (the provisional sentence) จุดเริ่มต้นนั้นสามารถปรับบทลงโทษได้ทุกฐานความผิดในทุกหมวด มีผลบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดทั้งหมดในทุกกรณี และไม่ว่าผู้กระทำความผิดจะสารภาพหรือถูกพิพากษาภายหลังการพิจารณาคดีด้วยเช่นกัน

ขั้นที่ 3 พิจารณาปัจจัยอื่นใดอันเป็นเหตุบรรเทาโทษ (STEP THREE Consider any factors which indicate a reduction)

เมื่อจุดเริ่มต้นได้รับการพิสูจน์แล้ว ศาลจะพิจารณาต่อไปถึงปัจจัยที่เป็นเหตุบรรเทาโทษ เช่น มีความเกี่ยวข้องกับคดีเนื่องจากถูกกดดัน ข่มขู่ หรือมีความสำนึก หรือสารเสพติดมีความบริสุทธิ์ต่ำ หรือมีความบกพร่องทางจิต หรือผู้กระทำความผิดเป็นเสาหลักมีภาระต้องดูแลครอบครัวแต่เพียงผู้เดียว เหล่านี้เป็นต้น

ขั้นที่ 4 พิจารณาถึงเหตุลดโทษจากการรับสารภาพ (STEP FOUR Reduction for guilty pleas)

ภายหลังจากที่ได้พิจารณาถึงปัจจัยอื่นอันเป็นเหตุบรรเทาโทษไปแล้ว ศาลจะพิจารณาลดโทษจากการรับสารภาพ ซึ่งบางกรณีอาจกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำไว้ด้วยว่าจะต้องไม่เกินเท่าใด เช่น กระทำความผิดกลุ่มยา Class A การลดโทษเนื่องจากการรับสารภาพจะต้องไม่เกินร้อยละ 20 เป็นต้น

ขั้นที่ 5 หลักพิจารณาคำพิพากษาโดยรวม (STEP FIVE Totality principle)

ขั้นตอนนี้ หากพิพากษาว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดมากกว่าหนึ่งฐานความผิด หรือผู้กระทำความผิดต้องโทษอยู่แล้ว ศาลอาจพิจารณาคำพิพากษาโดยรวมให้ยุติธรรมและเป็นไปตามสัดส่วนและพฤติกรรมที่กระทำความผิด

ขั้นที่ 6 พิจารณาคำสั่งริบทรัพย์และคำสั่งปลดเปลื้องทุกข์ (STEP SIX Confiscation and ancillary orders)

ในทุกคดี ศาลต้องพิจารณาคำสั่งริบทรัพย์ตามกระบวนการของศาลอาญาหรือที่ศาลพิจารณาคำสั่งที่เหมาะสม นอกจากนี้ศาลยังควรพิจารณาคำสั่งปลดเปลื้องทุกข์ประกอบคำสั่งอื่นด้วย

ขั้นที่ 7 การแสดงเหตุผล (STEP SEVEN Reasons)

สำหรับขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดหน้าที่ที่จะต้องให้เหตุผลและอธิบายผลกระทบของคำพิพากษานั้น

ขั้นที่ 8 พิจารณาถึงระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างพิจารณา (STEP EIGHT Consideration for remand time)

ในขั้นตอนสุดท้ายนี้ ศาลจะคำนึงถึงระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาให้สัมพันธ์กับคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาด (final sentence) เพื่อพิจารณาว่าจะให้ประโยชน์สำหรับระยะเวลาที่ถูกคุมขังระหว่างการพิจารณาหรือการปล่อยตัวชั่วคราว

ตัวอย่างคดีที่ใช้แนวทางการกำหนดโทษตาม Drug Offences : Definitive Guideline ตาม Misuse of Drugs Act 1971 ได้นำ Drug offences : Definitive guideline เป็นแนวทางในการพิจารณาบทกำหนดโทษผู้กระทำความผิด ซึ่งโดยภาพรวมก็ไม่ต่างกับฐานความผิดตามกฎหมายยาเสพติดให้โทษของไทย เช่น ความผิดฐานนำเข้าหรือส่งออกนอกสหราชอาณาจักรซึ่งยาเสพติด (Fraudulent evasion of a prohibition by bringing into or taking out of the UK a controlled drug)¹¹, ความผิดฐานจำหน่ายหรือเสนอจำหน่ายยาเสพติด (Supplying or offering to

¹¹Section 3 Restriction of importation and exportation of controlled drugs.

(1) Subject to subsection (2) below -

(a) the importation of a controlled drug ; and

(b) the exportation of a controlled drug, are hereby prohibited.

(2) Subsection (1) above does not apply -

(a) to the importation or exportation of a controlled drug which is for the time being excepted from paragraph

(a) or, as the case may be, paragraph (b) of subsection (1) above by regulations under section 7 of this Act ; or

(b) to the importation or exportation of a controlled drug under and in accordance with the terms of a license issued by the Secretary of State and in compliance with any conditions attached thereto.

Misuse of Drugs Act 1971. Retrieved August 19,2005, from <http://www.legislation.gov.uk>.

supply a controlled drug)¹² ความผิดฐานมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย (Possession of a controlled drug)¹³ เป็นต้น

(1) ตัวอย่างคดีความผิดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครอง (Possession of a controlled drug) อันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่ง Misuse of Drugs Act 1971 ตาม Section 5(2)¹⁴

ข้อเท็จจริงโดยสรุปของคดีนี้ เจ้าหน้าที่ตำรวจพบหญิงสาวอายุ 28 ปี ทรวดตัวลงบนทางเท้าแถวป้ายรถเมล์ในสภาพที่ไม่ได้สติ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงได้ให้ความช่วยเหลือเรียกรถพยาบาลมาโดยทันที เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เจอถุงเล็กบรรจุผงสีขาวในกระเป๋าถือของเธอ ปรากฏว่าผงสีขาวนี้คือ เคตามีน(ketamine)¹⁵ หญิงสาวถูกนำตัวส่งโรงพยาบาล ต่อมาเธอถูกตั้งข้อหาว่าไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด

หญิงสาวผู้นี้เคยต้องโทษในความผิดมีไว้ในครอบครองซึ่งเคตามีนเมื่อหกเดือนก่อน เธอต้องโทษปรับเป็นเงิน 200 ปอนด์ และถูกกล่าวหาว่าดักเตือนห้ามกระทำความผิดในลักษณะเดียวกันนี้อีกเป็นเวลาสิบแปดเดือน หญิงสาวยอมรับว่าเสพเคตามีนเป็นครั้งคราวเพื่อผ่อนคลายเวลาไปเที่ยวคลับ เธอขอโอกาสสำหรับความผิดในครั้งนี้

การพิจารณา ตามแนวทางการกำหนดโทษของ Sentencing Guideline มีขั้นตอนการพิจารณา 8 ขั้นตอน ดังนี้

¹²Section 4 Restriction of production and supply of controlled drugs.

(3) Subject to section 28 of this Act, it is an offence for a person -

(a) to supply or offer to supply a controlled drug to another in contravention of subsection (1) above ; or

(b) to be concerned in the supplying of such a drug to another in contravention of that subsection ; or

(c) to be concerned in the making to another in contravention of that subsection of an offer to supply such a drug.

Misuse of Drugs Act 1971. Retrieved August 19,2005, from <http://www.legislation.gov.uk>

¹³Section 5 Restriction of possession of controlled drugs.

(2) Subject to section 28 of this Act and to subsection (4) below, it is an offence for a person to have a controlled drug in his possession in contravention of subsection (1) above.

Misuse of Drugs Act 1971. สืบค้น 19 สิงหาคม 2558, จาก <http://www.legislation.gov.uk>

¹⁴Possession of a controlled drug (Misuse of Dugs Act 1971 (section 5(2))). Retrieved August 19,2005, from https://www.sentencingcouncil.org.uk/wp-content/uploads/Drug_offences_scenarios.pdf

¹⁵จากเว็บไซต์ของกองควบคุมวัตถุเสพติดได้อธิบายถึง เคตามีน (ketamine) ไว้ว่าเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ประเภท 2 เรียกขานกันทั่วไปว่ายาเค เป็นยาที่ใช้ในทางการแพทย์เพื่อใช้เป็นยาสลบ

ขั้นที่ 1 การจัดหมวดความผิด พิจารณาแนวทางคู่มือตามฐานความผิดมียาเสพติดประเภท C ไว้ในครอบครอง นั่นคือ เคตามีน (Ketamine) เป็นยาเสพติดประเภท C¹⁶ ดังนั้น ผู้กระทำความผิดจะถูกกำหนดความผิดไว้ในหมวด 3 ในระดับความผิดและการลงโทษในหมวด 3 มีขอบเขตระหว่างโทษตั้งแต่ปล่อยตัวไปจนถึงการให้บริการในชุมชนและเปรียบเทียบปรับ

ขั้นที่ 2 จุดเริ่มต้นและระหว่างโทษตามหมวดความผิด จะพิจารณาถึงเหตุจูงใจตามกฎหมายและเหตุอื่นๆ (statutory aggravating factor) ที่จะมีผลเป็นการเพิ่มโทษหรือลดโทษจากจุดเริ่มต้น เห็นได้ว่า ผู้กระทำความผิดเคยต้องคำพิพากษามาก่อนประการหนึ่ง ผู้กระทำความผิดเคยต้องคำพิพากษาในความผิดมีไว้ในครอบครองซึ่งเคตามีนอีกประการหนึ่ง ทั้งสองเหตุเป็นเหตุเพิ่มโทษ และศาลจะต้องพิจารณาเหตุบรรเทาโทษจากการที่ผู้กระทำความผิดได้สำนึกความผิดอาศัยเหตุปัจจัยข้างต้นเป็นเกณฑ์ที่ศาลจะใช้ตัดสินปรับหมวดความผิด ซึ่งดูเหมือนว่าบทลงโทษจะเพิ่มขึ้นจากระหว่างโทษที่กำหนดไว้แต่แรก ด้วยเหตุนี้ชอบที่ศาลจะสั่งให้บริการในชุมชนระดับต่ำเป็นเวลา 12 เดือน พร้อมกับการฟื้นฟูสมรรถภาพ

ขั้นที่ 3 ไม่มีปัจจัยใดๆ ที่เป็นเหตุบรรเทาโทษ

ขั้นที่ 4 พิจารณาถึงเหตุลดโทษจากการรับสารภาพ จำเลยให้การรับสารภาพ มีเหตุให้ลดระดับโทษมาเป็นการให้บริการในชุมชนระดับต่ำเป็นเวลา 12 เดือน พร้อมกับการฟื้นฟูสมรรถภาพ

ขั้นที่ 5 หลักการพิจารณาคำพิพากษาโดยรวม เห็นว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดกรรมเดียว

ขั้นที่ 6 คำสั่งยึดทรัพย์และคำสั่งปลดปล่อยทุกซ์ ศาลมีคำสั่งให้ยึดและทำลายยาเสพติดของกลาง

ขั้นที่ 7 การแสดงเหตุผล เป็นการกำหนดหน้าที่ที่จะต้องให้เหตุผลประกอบคำพิพากษา

ขั้นที่ 8 ระยะเวลาในการถูกคุมขังระหว่างการพิจารณา คดีนี้ ศาลไม่ต้องคำนึงถึงระยะเวลาในการถูกคุมขัง เนื่องจากจำเลยได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

¹⁶ Ketamine ตาม UK Misuse of Drug Act จากเดิมในปี ค.ศ. 2006 ถูกกำหนดให้เป็นยาเสพติดใน Class C แต่ต่อมาในปี ค.ศ. 2014 ถูกจัดประเภทใหม่อยู่ใน Class B มาจนถึงปัจจุบัน

(2) ตัวอย่างความผิดฐานมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย (Possession of a controlled drug with intent to supply it to another) อันเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่ง Misuse of Drugs Act 1971 ตาม Section 5(3)¹⁷

ข้อเท็จจริงโดยสรุปของคดีนี้ คดีนี้เกิดขึ้นกับผู้กระทำความผิดที่เป็นนักเรียนหญิงอายุ 18 ปีของวิทยาลัยแห่งหนึ่ง เธอถูกจับกุมและถูกตั้งข้อหาว่ามีกัญชา (cannabis) ปริมาณ 120 กรัมไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เมื่อตำรวจสอบสวนได้ความว่า เธอให้เธอมาจำหน่ายแก่เพื่อนนักเรียนของเธอในราคาถุงละ 15 ปอนด์ รายได้จากการจำหน่ายเป็นของของเธอทั้งหมด เธอกล่าวว่าจำเป็นต้องทำตามคำสั่งของเธอ เพราะถ้าเธอไม่ทำตาม เธอและน้องสาวจะถูกเธอทำร้ายร่างกาย เธอรู้ว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นความผิด และแม้ว่าเธอจะลงมือทำความผิดเองแต่ไม่ปรากฏว่าเธอจะได้ประโยชน์ทางการเงินจากยาเสพติดนั้น นอกจากนี้ ผู้กระทำความผิดไม่เคยต้องคำพิพากษามาก่อน

การพิจารณาตามแนวทางการกำหนดโทษของ Sentencing Guideline มีดังนี้

ขั้นที่ 1 การจัดหมวดความผิด พิจารณาแนวทางคู่มือตามฐานความผิดมียาเสพติดประเภท B ไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย คดีนี้ ศาลพิจารณาทบทวนของผู้กระทำความผิดให้อยู่ในบทบาทรอง (lesser role) จากการที่เธอถูกกดดัน ข่มขู่ จากเธอของเธอให้กระทำการอันเป็นความผิดตามกฎหมาย เมื่อได้ประเมินความร้ายแรง ที่ต้องพิจารณาจากปริมาณน้ำหนักของสินค้า ประกอบกันด้วย แต่กรณีนี้จะไม่ได้นำมาพิจารณาในขั้นตอนนี้ แต่จะไปพิจารณาในขั้นที่ 2 เพราะเป็นกรณีที่ผู้กระทำความผิดได้ทำการติดต่อซื้อขายกับผู้เสพยาเสพติดโดยตรง (street dealing) ดังนั้น จุดเริ่มต้นของระวางโทษจึงไม่ได้คำนึงถึงปริมาณยาเสพติดเข้ามาด้วย และระวางโทษของบทบาทรองสำหรับความผิดหมวด 3 มีคำสั่งลงโทษให้บริการชุมชนระดับต่ำถึงคุมขังไม่เกิน 26 สัปดาห์

ขั้นที่ 2 จุดเริ่มต้นและระวางโทษตามหมวดความผิด จากการกำหนดหมวดความผิด ศาลจะใช้เป็นจุดเริ่มต้นของคำพิพากษา ซึ่งผู้กระทำความผิดไม่เคยต้องโทษมาก่อน และประเมินจากอายุ ซึ่งให้เห็นว่าผู้กระทำความผิดยังขาดวุฒิภาวะ จุดเริ่มต้นจึงควรอยู่ที่การให้บริการชุมชนระดับสูง

ขั้นที่ 3 ไม่มีเหตุปัจจัยใดๆ ที่เป็นเหตุบรรเทาโทษ

ขั้นที่ 4 พิจารณาถึงเหตุผลโทษจากการรับสารภาพ พบว่ามีเหตุผลโทษจากระวางโทษเริ่มต้นเนื่องจากการที่ผู้กระทำความผิดรับสารภาพ คงเหลือลงโทษให้บริการชุมชนระดับกลางเป็นเวลา 12 เดือนภายใต้เงื่อนไขเพิ่มเติม

¹⁷Possession of a controlled drug with intent to supply it to another (Misuse of Dugs Act 1971 (section 5(3)). Retrieved August 19,2005, from https://www.sentencingcouncil.org.uk/wp-content/uploads/ Drug_offences_scenarios.pdf

ขั้นที่ 5 หลักการพิจารณาคำพิพากษาโดยรวม พิจารณาแล้วว่าผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดกรรมเดียว

ขั้นที่ 6 คำสั่งยึดทรัพย์และคำสั่งปลดปล่อยทุกซ์ มีคำสั่งให้ทำลายยาเสพติดของกลาง

ขั้นที่ 7 การแสดงเหตุผล เพื่อกำหนดหน้าที่ที่จะต้องให้เหตุผลประกอบคำพิพากษา

ขั้นที่ 8 ระยะเวลาในการอุทธรณ์ระหว่างการพิจารณา คดีนี้ ศาลไม่ต้องคำนึงถึงระยะเวลาในการอุทธรณ์ เนื่องจากจำเลยได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

ตัวอย่างคดีที่ยกมาข้างต้น นอกจากจะเป็นการนำแนวทางการปรับบทลงโทษมาใช้ได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ผู้เขียนเห็นว่าการพิจารณาดังกล่าวยังได้นำหลักความได้สัดส่วนมาใช้ในคดียาเสพติด โดยพิจารณาไปที่บทบาทของผู้กระทำความผิด ให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริงของคดี พฤติกรรมของผู้กระทำความผิด ก่อนท้ายที่สุดจะพิจารณาพิพากษาและกำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมกับความรับผิดชอบไว้อย่างชอบธรรม

3.2 ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีหรือที่เรียกกันคุ้นเคยว่าประเทศเยอรมนีนั้น เป็นประเทศที่มีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่และมีประชากรมากประเทศหนึ่งในทวีปยุโรป ส่วนปัญหาเสพติดนั้นแม้ว่าประเทศเยอรมนีจะไม่ได้เป็นประเทศผู้ผลิตยาเสพติดที่สำคัญ แต่ก็เป็นแหล่งที่มีศักยภาพของสารเคมีตั้งต้นที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดที่ผิดกฎหมาย¹⁸ เป็นผลให้มีมาตรการทางกฎหมายออกมาควบคุมมากมาย แต่ปัญหาเสพติดก็ยังไม่คลี่คลายเช่นเดียวกันกับประเทศไทย และความน่าสนใจในการแก้ปัญหาเสพติดของประเทศเยอรมนี จะมุ่งเน้นการป้องกัน การลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (harm reduction) การไม่มีโทษจำคุกตลอดชีวิตและโทษประหารชีวิตในคดียาเสพติด ประเทศเยอรมนีเป็นประเทศที่เป็นต้นแบบของแนวคิดหลักความได้สัดส่วน ดังจะเห็นได้จากการเป็นหลักกฎหมายทั่วไปในระดับของกฎหมายรัฐธรรมนูญที่นำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการควบคุมตรวจสอบการกระทำทั้งหลายของรัฐแล้ว¹⁹ ยังคำนึงถึงหลักความได้สัดส่วนมาใช้ในการดำเนินคดีและการพิจารณาบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด เป็นต้นว่า มีการนำหลักการเลือกลงโทษมาใช้ หลักไม่ฟ้องคดีแก่ผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติด

¹⁸ การศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณี ประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา (น. 188). เล่มเดิม.

¹⁹ หลักความได้สัดส่วน (principle of proportionality) ในการตรวจสอบขอบเขตอำนาจรัฐ ตามมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (น. 79). เล่มเดิม.

ที่มีปริมาณเล็กน้อยและไม่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น หรือกรณีที่ครอบครองเพียงจำนวนเล็กน้อยก็อาจไม่ต้องถูกดำเนินคดี เป็นต้น ผู้เขียนได้แยกอธิบายเพื่อความเข้าใจไว้ดังนี้

3.2.1 นโยบายด้านยาเสพติด

3.2.2 มาตรการทางกฎหมาย

3.2.3 กระบวนการยุติธรรมบนหลักความได้สัดส่วน

3.2.1 นโยบายด้านยาเสพติด²⁰

จากการที่ประเทศเยอรมนีตั้งอยู่ในส่วนกลางของยุโรปและสาธารณูปโภคที่พัฒนาแล้วอย่างดีของประเทศเยอรมนีทำให้กลายเป็นศูนย์กลางทางผ่านที่สำคัญสำหรับการพาณิชย์ ผู้ค้ายาเสพติดลักลอบโคเคนจากอเมริกาใต้โดยเฉาะ ผ่านทางประเทศบราซิลและประเทศอาร์เจนตินาเข้าไปสู่ประเทศเยอรมนีเพื่อใช้ภายในประเทศ รวมทั้งเป็นช่องทางผ่านไปยังประเทศยุโรปอื่น ๆ อีก เช่น ประเทศสเปน ประเทศเนเธอร์แลนด์ และประเทศในเครือสหราชอาณาจักร การขีดยาอื่น ขนาดใหญ่กว่าในประเทศเยอรมนีนั้นมาจากประเทศตุรกีและประเทศบัลแกเรีย และเคลื่อนเข้ามาประเทศเยอรมนีโดยเส้นทางบอลข่าน (Balkan) โดยมีจำนวนการขนส่งและที่มีกำหนดเป้าหมายที่เคลื่อนเข้าไปสู่ประเทศยุโรปอื่น ๆ ส่วนใหญ่แอมเฟตามีน (Amphetamines) ถูกลักลอบมาจากประเทศเนเธอร์แลนด์และในปริมาณน้อยกว่าจากประเทศโปแลนด์และประเทศเบลเยียม

ในปี ค.ศ. 2003 ประเทศเยอรมนีได้ดำเนินการตาม "แผนปฏิบัติการว่าด้วยยาเสพติดและการติดยาเสพติด" ของประเทศที่ the Federal Cabinet ได้วางไว้ ในแผนปฏิบัติการได้กำหนดกลยุทธ์อย่างกว้างขวางเพื่อต่อต้านยาเสพติด เสาหลักที่สำคัญคือ

- (1) การป้องกัน
- (2) การบำบัดและการให้คำปรึกษา
- (3) การช่วยในการดำรงชีพเสมือนเป็นการแก้ไขเฉพาะหน้าสำหรับผู้ติดยาเสพติด และ
- (4) การสั่งห้ามลักลอบเข้าประเทศอย่างผิดกฎหมาย และการลดอุปทาน

ในปี ค.ศ. 2005 - 2012 ประเทศเยอรมนีได้นำยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติดของ EU และแผนปฏิบัติการใช้ The National Interagency Drug and Addiction Council ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐและสมาพันธ์รัฐรวมทั้งองค์กรประชาสังคมตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 2004 เพื่อแนะนำรัฐในเรื่องการนำมาตรการมาใช้กับยาและการติดยาเสพติด

²⁰ การศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณี ประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา (น. 188-201). เล่มเดิม.

ทางด้านอุปสงค์รัฐบาลใช้ความพยายามในการลดอุปสงค์อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุ่งเน้นไปที่ปริมาณการใช้กัญชาและการจัดโปรแกรมการป้องกันรักษาที่หลากหลาย ประเทศเยอรมนีเข้าไปมีส่วนร่วมกับการดำเนินความร่วมมือทวิภาคี การประชุมต่อต้านยาเสพติดของยุโรปและระหว่างประเทศใน European Horizontal Group on Drugs, the European Monitoring Center for Drugs Addiction และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดภายใน the Council of Europe and the United Nations ประเทศเยอรมนีร่วมกับอิตาลีเป็นผู้นำในการดำเนินการ - European Pact to Combat International Drug Trafficking - Disrupting Cocaine and Heroin Routes ในเรื่องการต่อต้านการลักลอบค้าเฮโรอีนบนเส้นทางบอลข่าน

นโยบายยาเสพติดของประเทศเยอรมนีตั้งแต่เริ่มมีมาโดยเนื้อแท้แล้วลอกเลียนแบบนโยบายของอเมริกันในการปราบปรามทำลายล้างการผลิต การลักลอบค้า และการเสพยาเสพติด ตัวอย่างเช่นในปี ค.ศ. 1989 รัฐบาลเยอรมันได้ออกกฎหมายโดยมีเป้าหมายเพื่อลดจำนวนขององค์กรอาชญากรรมลง กฎหมายฉบับนี้ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นเพียงการลอกเลียนแบบสงครามยาเสพติดของประเทศสหรัฐอเมริกา และมีประเด็นที่ขัดแย้งกันเองเนื่องจากการเพิ่มการยอมรับการเสพยาโดยส่วนตัว ในขณะที่เพิ่มการลงโทษอย่างมากในการลักลอบค้ายาและการปลูกพืชเสพติด อย่างไรก็ตาม ผู้ที่สนับสนุนการออกกฎหมายการลงโทษภาคบังคับขั้นต่ำได้โต้แย้งว่ามาตรการนี้ช่วยให้เกิดความมั่นใจว่าเฉพาะกลุ่มคนที่ลักลอบค้าและผลิต ยาเสพติดอย่างเป็นอาชีพเท่านั้นที่จะได้รับผลทางกฎหมายอย่างสาสม แต่อย่างไรก็ตาม นโยบายและกฎหมายยาเสพติดของประเทศเยอรมนีที่มีความยืดหยุ่นในการบังคับใช้ และมุ่งเน้นไปในเรื่องของ การบำบัด การลดภาระที่ไม่ดีต่อสังคมและสุขภาพของประชาชนแต่ละคน จึงอาจได้รับยกย่องว่าก้าวหน้า ถ้าไม่ใช่แนวคิดที่รุนแรงทางการเมือง ส่วนทัศนคติที่มีต่อสารควบคุมบางตัวและต่อความถูกต้องตามกฎหมายของการเสพยายังไม่ถือว่าเปิดกว้างมากนักในประเทศเยอรมนี ซึ่งต่างกับอีกหลายประเทศในสหภาพยุโรป

3.2.2 มาตรการทางกฎหมาย

การใช้มาตรการทางกฎหมายทางด้านนิติบัญญัติสำหรับการเสพ การมีไว้ในครอบครอง การลักลอบค้ายาเสพติด และการเพาะปลูกพืชเสพติดหลายชนิดของประเทศเยอรมนีค่อนข้างจะมีความก้าวหน้าเมื่อเทียบกับอีกหลาย ๆ ประเทศ กฎหมายยาเสพติดที่มีอยู่ของประเทศเยอรมนีจะกลายเป็นกฎหมายที่อยู่ในระดับปานกลางจนถึงเป็นแบบอนุรักษนิยมไป แต่อย่างไรก็ตาม กฎหมายยาเสพติดของประเทศเยอรมนีก็ได้รับการแก้ไขให้มีบทลงโทษภาคบังคับขั้นต่ำสำหรับผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดที่ร้ายแรง เช่น การลักลอบค้ายาเสพติด และการผลิตสาร

ควบคุมหรือสารที่ผิดกฎหมายในปริมาณมาก การปฏิรูปทางกฎหมายดังกล่าวของประเทศเยอรมนีได้ทำให้นานาประเทศที่สนับสนุนวิธีการที่เข้มงวดมากขึ้นพอใจ²¹

Betäubungsmittelgesetz (BtmG) ได้บัญญัติขึ้นเป็นผลจากการที่ประเทศเยอรมนีได้ให้สัตยาบัน(Ratifikation) ในอนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษในปี ค.ศ. 1961 (The Single Convention on Narcotic Drugs, 1961)²² ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเทียบเคียงได้กับพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษของไทย จึงขอใช้พระราชบัญญัติยาเสพติด (BtmG) ในการอธิบายต่อไปจากนี้

พระราชบัญญัติยาเสพติด (BtmG) ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนโยบายยาเสพติดที่สำคัญในการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดในคดียาเสพติด เช่น ในหมวดการถอนฟ้องหรือการสละสิทธิ์ (waiver) ไม่ดำเนินคดีตาม § 31a Absehen von der Verfolgung ซึ่งตาม (1) บัญญัติให้อำนาจอัยการโดยไม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากศาลที่จะไม่ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดที่เล็กน้อย ไม่เป็นอันตรายต่อผู้อื่น และไม่กระทบต่อความปลอดภัยของสาธารณะ ผลที่ตามมาทำให้ผู้ที่กระทำความผิดส่วนใหญ่จำนวนมากที่มีกัญชาต่ำกว่า 10 กรัมไว้ในครอบครองไม่ถูกดำเนินคดีภายใต้พระราชบัญญัติยาเสพติด (BtmG) หรือตาม (2) กรณีที่มีการดำเนินการสั่งฟ้องไปแล้ว ศาลอาจยุติกระบวนการพิจารณาได้โดยความยินยอมของอัยการและผู้กระทำผิด²³ หรือการลด

²¹ แหล่งเดิม. (น. 191-192).

²² Betäubungsmittelgesetz. Retrieved August 19, 2015, from <https://de.wikipedia.org/wiki>.

²³ § 31a Absehen von der Verfolgung

(1) Hat das Verfahren ein Vergehen nach § 29 Abs. 1, 2 oder 4 zum Gegenstand, so kann die Staatsanwaltschaft von der Verfolgung absehen, wenn die Schuld des Täters als gering anzusehen wäre, kein öffentliches Interesse an der Strafverfolgung besteht und der Täter die Betäubungsmittel lediglich zum Eigenverbrauch in geringer Menge anbaut, herstellt, einführt, ausführt, durchführt, erwirbt, sich in sonstiger Weise verschafft oder besitzt. Von der Verfolgung soll abgesehen werden, wenn der Täter in einem Drogenkonsumraum Betäubungsmittel lediglich zum Eigenverbrauch, der nach § 10a geduldet werden kann, in geringer Menge besitzt, ohne zugleich im Besitz einer schriftlichen Erlaubnis für den Erwerb zu sein.

(2) Ist die Klage bereits erhoben, so kann das Gericht in jeder Lage des Verfahrens unter den Voraussetzungen des Absatzes 1 mit Zustimmung der Staatsanwaltschaft und des Angeeschuldigten das Verfahren einstellen. Der Zustimmung des Angeeschuldigten bedarf es nicht, wenn die Hauptverhandlung aus den in § 205 der Strafprozeßordnung angeführten Gründen nicht durchgeführt werden kann oder in den Fällen des § 231 Abs. 2 der Strafprozeßordnung und der §§ 232 und 233 der Strafprozeßordnung in seiner Abwesenheit durchgeführt wird. Die Entscheidung ergeht durch Beschluß. Der Beschluß ist nicht anfechtbar.

§ 31a Absehen von der Verfolgung. Retrieved August 19, 2015, from http://www.gesetze-im-internet.de/btmg_1981/_31a.html

โทษตาม 30 Straftaten (2) , 30a Straftaten (3) นี้ให้ศาลอาจลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดได้ หากพบว่าความผิดตามที่บัญญัติโทษไว้ไม่รุนแรง²⁴ ซึ่งศาลฎีกาประเทศเยอรมนีได้เคยมีคำพิพากษาว่า ความผิดที่เข้าข่ายไม่ร้ายแรงนั้น ขึ้นอยู่กับการพิจารณาภาวะแวดล้อมที่แสดงถึงความแตกต่างจากสภาพการณ์ทั่วไป อันทำให้ศาลเห็นได้ว่า การลงโทษที่ใช้ตามปกตินั้นไม่สมเหตุสมผล แต่อย่างไรก็ตาม การลงโทษภาคบังคับขั้นต่ำก็ยังคงมีอยู่สำหรับการกระทำความผิดที่ศาลพิจารณาว่าร้ายแรง เช่น การลักลอบค้ายาเสพติด หรือการผลิตยาเสพติดในปริมาณที่มาก การขายยาเสพติดให้กับผู้เยาว์ การมียาเสพติดไว้ในครอบครองขณะที่พกอาวุธ และสถานการณ์อื่นๆ ที่ส่อให้เห็นถึงอันตรายต่อชีวิตและสวัสดิภาพของผู้อื่น อาจทำให้ได้รับโทษอย่างน้อยในขั้นต่ำสุดของโทษภาค

²⁴ § 30 Straftaten

(1) Mit Freiheitsstrafe nicht unter zwei Jahren wird bestraft, wer

1. Betäubungsmittel unerlaubt anbaut, herstellt oder mit ihnen Handel treibt (§ 29 Abs. 1 Satz 1 Nr. 1) und dabei als Mitglied einer Bande handelt, die sich zur fortgesetzten Begehung solcher Taten verbunden hat,

2. im Falle des § 29a Abs. 1 Nr. 1 gewerbsmäßig handelt,

3. Betäubungsmittel abgibt, einem anderen verabreicht oder zum unmittelbaren Verbrauch überläßt und dadurch leichtfertig dessen Tod verursacht oder

4. Betäubungsmittel in nicht geringer Menge unerlaubt einführt.

(2) In minder schweren Fällen ist die Strafe Freiheitsstrafe von drei Monaten bis zu fünf Jahren.

§ 30a Straftaten

(1) Mit Freiheitsstrafe nicht unter fünf Jahren wird bestraft, wer Betäubungsmittel in nicht geringer Menge unerlaubt anbaut, herstellt, mit ihnen Handel treibt, sie ein- oder ausführt (§ 29 Abs. 1 Satz 1 Nr. 1) und dabei als Mitglied einer Bande handelt, die sich zur fortgesetzten Begehung solcher Taten verbunden hat.

(2) Ebenso wird bestraft, wer

1. als Person über 21 Jahre eine Person unter 18 Jahren bestimmt, mit Betäubungsmitteln unerlaubt Handel zu treiben, sie, ohne Handel zu treiben, einzuführen, auszuführen, zu veräußern, abzugeben oder sonst in den Verkehr zu bringen oder eine dieser Handlungen zu fördern, oder

2. mit Betäubungsmitteln in nicht geringer Menge unerlaubt Handel treibt oder sie, ohne Handel zu treiben, einführt, ausführt oder sich verschafft und dabei eine Schußwaffe oder sonstige Gegenstände mit sich führt, die ihrer Art nach zur Verletzung von Personen geeignet und bestimmt sind.

(3) In minder schweren Fällen ist die Strafe Freiheitsstrafe von sechs Monaten bis zu zehn Jahren.

§ 30 Straftaten และ § 30a Straftaten. Retrieved August 19, 2015, from http://www.gesetze-im-internet.de/btmg_1981/__30.html และ http://www.gesetze-im-internet.de/btmg_1981/__30a.html

บังคับ เป็นต้นซึ่งเป็นที่น่าสนใจว่าคดียาเสพติดในประเทศเยอรมนีนี้จะไม่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต และไม่มีโทษประหารชีวิตสำหรับผู้กระทำความผิด²⁵

มาตรการทางกฎหมายของ BtmG มีแนวทางที่ไม่บังคับโทษทางอาญา แต่มีมาตรการที่ผ่อนคลายเกี่ยวกับการลดทอนการเป็นความผิดทางอาญา (Decriminalization) การเบี่ยงเบนการดำเนินคดี (Diversion) การลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (Harm Reduction) เช่น การให้ยาเสพติดแก่ผู้ติดยาที่เข้ารับการบำบัดรักษาโดยไม่ต้องถูกดำเนินคดี หรือการลดทอนการเป็นความผิดทางอาญา สำหรับความผิดเล็กน้อยหรือการมีไว้ในครอบครองยาเสพติดปริมาณเล็กน้อยเพื่อการเสพของตน หรือการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงกรณีที่เป็นความผิดเกี่ยวกับการค้ายาเสพติดในลักษณะของการปราบปรามอาชญากรรม หรือการขออนุญาตออกใบอนุญาตให้เพาะปลูกพืชัญชาโดยการกำหนดเงื่อนไข และจำกัดปริมาณเพื่อประโยชน์ในการอุตสาหกรรม หรือการควบคุมและการจัดตั้งห้องเสพยาเสพติด เป็นต้น BtmG ไม่ได้กำหนดปริมาณของยาเสพติดไว้ในการตั้งข้อกล่าวหาการครอบครองยาเสพติด ถือเป็นความผิดทางอาญาแต่กรณีการที่ครอบครองเพื่อเสพสำหรับตนเอง โดยไม่ได้รับอนุญาตก็จะได้รับการพิจารณาในทางที่ไม่เน้นการดำเนินคดีอาญา ซึ่งเป็นอำนาจของพนักงานอัยการในการใช้ดุลพินิจตามบทบัญญัติของ BtmG ที่หากพิจารณาเห็นว่า เป็นความผิดเพียงเล็กน้อย และไม่อยู่ในความสนใจของประชาชน ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันโดยมีคำวินิจฉัยในความผิดเกี่ยวกับการครอบครองเพื่อเสพส่วนบุคคล โดยวินิจฉัยว่าเป็นหลักการพื้นฐานของกฎหมายที่กำหนดห้ามลงโทษที่หนักเกินไปสำหรับความผิดเล็กๆ น้อยๆ เพื่อใช้เสพส่วนบุคคลและสามารถไม่ฟ้องร้องดำเนินคดี หากนำข้อกำหนดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 31a จึงถือได้ว่าคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญได้วางบรรทัดฐานในการบังคับใช้กฎหมายสำหรับกรณีการครอบครองสารเสพติดปริมาณเล็กน้อยโดยไม่ถูกดำเนินคดี และนำมาซึ่งแนวทางสำหรับการเบี่ยงเบนคดียาเสพติดในกรณีความผิดเล็กน้อยออกจากกระบวนการยุติธรรม ในส่วนของการกำหนดบัญชีสารเสพติดที่ต้องควบคุมตามกฎหมายได้แบ่งออกเป็น 3 ตาราง ประกอบด้วย ตารางที่ 1 ยาเสพติดที่ไม่มีตลาดซื้อขายในท้องตลาด เป็นยาเสพติดที่ถือว่าผิดกฎหมาย ไม่มีหลักฐานการใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์ ตารางที่ 2 ยาเสพติดที่ต้องควบคุมตามกฎหมาย แต่ไม่สามารถใช้ได้เอง ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมอย่างเคร่งครัดของแพทย์ และตารางที่ 3 ยาเสพติดที่มีขายในท้องตลาดที่สามารถใช้ได้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการแพทย์²⁶

²⁵ การศึกษากฎหมายยาเสพติดในต่างประเทศ : ศึกษาเฉพาะกรณี ประเทศญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมัน โปรตุเกส อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา (น. 192-196). เล่มเดิม.

²⁶ มาตรการทางกฎหมายในการพัฒนาทางเลือกสำหรับผู้กระทำผิดคดียาเสพติด เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ (น. 146 – 147). เล่มเดิม.

3.2.3 กระบวนการยุติธรรมบนหลักความได้สัดส่วน

3.2.3.1 หลักการเลือกลงโทษ

3.2.3.2 หลักความได้สัดส่วน (der Grundsatz der Verhältnismässigkeit)

3.2.3.1 หลักการเลือกลงโทษ

ประเทศเยอรมนีตระหนักถึงเรื่องการใช้หลักการเลือกลงโทษที่คำนึงถึงตัวผู้กระทำความผิดควบคู่ไปกับหลักความเป็นธรรม ได้มีความพยายามกำหนดเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ของการใช้หลักการเลือกลงโทษไว้ ซึ่งในหนังสือของศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฌ นกร²⁷ อธิบายไว้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

ในการที่จะเลือกฐานความผิดที่จะใช้ลงโทษจำเลยจะต้องประกอบไปด้วยเงื่อนไข คือ ประการแรกจะต้องปรากฏว่าพยานหลักฐานที่อนุญาตตามกฎหมายวิธีพิจารณาความต้องเป็นอันหมดสิ้นแล้ว ประการที่สองจะต้องปรากฏเป็นที่แน่นอนว่าจำเลยได้กระทำความผิดที่จะเลือกเท่านั้นเท่านั้น กล่าวคือ ถ้ามิได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งก็จะต้องได้กระทำความผิดอย่างหนึ่งเท่านั้น ประการที่สาม การกระทำแต่ละกรณีที่จะเลือกเท่านั้นต้องสามารถนำไปสู่การพิพากษาลงโทษได้ด้วยความมั่นใจ ถ้ากรณีอยู่ในวิสัยที่จะคลี่คลายข้อเท็จจริงให้ชัดเจนได้ และประการสุดท้ายที่สำคัญก็จะต้องปรากฏด้วยการกระทำที่กล่าวหาสามารถเปรียบเทียบกันได้ทั้งในทางธรรมชาติของกฎหมายและในทางความคิด (rechtsethisch und psychologisch vergleichbar) ซึ่งศาลฎีกาเยอรมันเป็นผู้วางหลักความสามารถเปรียบเทียบกันได้ทั้งในทางธรรมชาติของกฎหมายและในทางความคิดนี้ แต่ก็มีความเห็นที่ต่างออกไปว่า หลักความสามารถเปรียบเทียบกันได้นี้เลื่อนลอยควรถือเอาความเหมือนกันของแก่นของความไม่เป็นธรรม (Identität des Unrechtskerns) จะถูกต้องกว่า เพราะมีอยู่ในกรณีที่การกระทำนั้นได้กระทำต่อคุณธรรมทางกฎหมาย (Rechtsgut) เดียวกัน

นอกจากเงื่อนไขในการที่จะเลือกฐานความผิดที่จะใช้ลงโทษจำเลยข้างต้น ยังมีกรณีของการเลือกฟังข้อเท็จจริง (reine Tatsachenalternativität) กล่าวคือ กรณีที่แน่นอนแล้วว่าจำเลยได้กระทำความผิดฐานหนึ่งโดยเฉพาะในลักษณะการกระทำเฉพาะที่กฎหมายกำหนดไว้นั้น โดยการกระทำหรือกรรม ๆ หนึ่งทั้งสองกรรมที่ได้กระทำต่างวาระกัน ซึ่งกรรมทั้งสองกรรมนั้น มีค่าเท่าเทียมกันในทางกฎหมาย (rechtlich gleichwertig หรือ legally equivalent) เช่น ในการพิจารณาคดีเรื่องหนึ่งจำเลยเป็นพยานในคดีนั้น จำเลยได้ให้การต่อศาล 2 ครั้ง แตกต่างขัดกัน และกรณีไม่สามารถจะคลี่คลายได้ชัดแจ้งว่าคำให้การใดใน 2 ครั้งนั้นเป็นคำให้การเท็จ กรณีเช่นนี้ศาลอาจเลือกเอากรรมใดกรรมหนึ่งมาเป็นเหตุลงโทษจำเลยฐานเบิกความเท็จได้

²⁷ จาก วิชาอาญาวิพากษ์ (น. 107 – 109), โดย คณิต ฌ นกร, 2552, กรุงเทพฯ : วิญญูชน.

สำหรับหลักเกณฑ์ในการเลือกใช้กฎหมายในกรณีที่สามารถใช้การเลือกลงโทษได้นั้น กฎหมายที่เป็นคุณแก่จำเลยเท่านั้นที่จะนำมาให้ลงโทษจำเลยได้ และการใช้หลักกฎหมายที่เป็นคุณนี้ก็สืบเนื่องมาจากพื้นฐานหลักเกณฑ์ของกฎหมายอาญาที่เข้มงวดกว่ากฎหมายอื่นนั่นเอง นอกจากนี้มีการเรียกร้องต่อไปอีกว่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเลือกการลงโทษ จะต้องปรากฏใน ส่วนเหตุผลของคำพิพากษามาตรการบังคับอย่างอื่น และความผิดที่เลือกลงโทษนั้นไม่มีผลต่อการ กระทำความผิดซ้ำ

3.2.3.2 หลักความได้สัดส่วน (der Grundsatz der Verhältnismässigkeit)

หลักความได้สัดส่วน(der Grundsatz der Verhältnismässigkeit) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า หลักห้ามมิให้กระทำเกินกว่าเหตุ ตามหลักกฎหมายของประเทศเยอรมนี แม้ไม่ได้มีบัญญัติไว้เป็น ลายลักษณ์อักษร แต่ถือว่าเป็นหลักกฎหมายที่ได้รับการยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าเป็นหลัก กฎหมายที่สำคัญ ทั้งนี้ เพราะรากฐานของหลักความได้สัดส่วนนั้นมีพื้นฐานมาจากหลักความ ยุติธรรม (Gerechtigkeit) อันเป็นพื้นฐานของหลักกฎหมายทั่วไป โดยที่หลักความได้สัดส่วนเป็น หลักที่คำนึงถึงความยุติธรรมทั้งในส่วนของปัจเจกบุคคลและความยุติธรรมต่อสังคมโดยรวมด้วย ทั้งนี้เพราะการอาศัยอยู่ร่วมกันในสังคม ผลประโยชน์ของปัจเจกบุคคลก็ดี ผลประโยชน์ของกลุ่ม บุคคลที่แตกต่างกันก็ดี รวมทั้งผลประโยชน์ของมหาชนก็ดี ย่อมมีผลกระทบต่อกันและกันเสมอ การอาศัยหลักความได้สัดส่วนเข้ามามีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาในเชิงผลประโยชน์ของกลุ่ม บุคคลที่แตกต่างกันเป็นไปอย่างสันติบนหลักการของกฎหมายที่คำนึงถึงความยุติธรรมของทุกฝ่าย นักนิติศาสตร์ของเยอรมันต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า หลักความได้สัดส่วนเป็นหลักที่มีผลมา จากรัฐธรรมนูญโดยตรง เพราะในระดับรัฐธรรมนูญของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ศาล รัฐธรรมนูญได้นำหลักความได้สัดส่วนมาเป็นเกณฑ์การพิจารณาในกรณีที่มีการจำกัดสิทธิขั้น พื้นฐานของประชาชน นำไปใช้ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของกระทำของรัฐทุกประเภท ขอบเขตที่สำคัญที่ได้นำหลักความได้สัดส่วนมาใช้คือ ขอบเขตของสิทธิขั้นพื้นฐาน²⁸

การที่หลักความได้สัดส่วนยกระดับขึ้นเป็นหลักการสำคัญตามรัฐธรรมนูญที่จะควบคุม ตรวจสอบการบัญญัติกฎหมายของฝ่ายนิติบัญญัติ ดังกรณีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญสหพันธ์ที่ยก มาเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงหลักความได้สัดส่วนนั้นเป็นหลักการสำคัญที่มีบทบาทในการ ปกป้องสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจากการกระทำของรัฐทั้งหลาย²⁹

²⁸ หลักความได้สัดส่วน(principle of proportionality)ในการตรวจสอบขอบเขตอำนาจรัฐ ตามมาตรา

29 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (น. 78-80). เล่มเดิม.

²⁹ แหล่งเดิม.

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 45, 187 (BVerfGE 45, 187) การลงโทษจำคุกตลอดชีวิต (Lebenslange Freiheitsstrafe)³⁰

วัตถุประสงค์ของการควบคุมตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายในเรื่องนี้มีประเด็นว่า องค์ประกอบความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนาตามมาตรา 211 ประมวลกฎหมายอาญา (StGB) ศาลของมลรัฐที่ยื่นเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า มาตรา 211 ประมวลกฎหมายอาญา (StGB) เป็นบทบัญญัติที่ขัดกับรัฐธรรมนูญ เพราะจำเลยในคดีความผิดฐานฆ่าคนตายโดยเจตนากฎหมายกำหนดให้ลงโทษจำคุกตลอดชีวิต โดยกฎหมายมิได้เปิดโอกาสให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษได้ การลงโทษจำคุกตลอดชีวิตย่อมเป็นการละเมิดต่อหลักประกันในเสรีภาพของบุคคลและละเมิดต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของจำเลย ดังนั้น การลงโทษจำคุกตลอดชีวิตจึงไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการลงโทษทางอาญา

โดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีสาระสำคัญ กล่าวคือ

การลงโทษจำคุกตลอดชีวิตสำหรับความผิดฐานฆ่าคนโดยเจตนาตามมาตรา 211 วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายอาญา (StGB) ตามขอบเขตและสาระสำคัญดังต่อไปนี้ย่อมเป็นการชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

(1) ตามคำพิพากษาที่ตัดสินคดีลงโทษจำคุกตลอดชีวิตนั้น ยังไม่อาจสรุปได้ว่าการบังคับโทษให้ลงโทษจำคุกตลอดชีวิตตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและภายใต้ข้อพิจารณาในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการอภัยโทษเป็นกรณีที่จะนำไปสู่การทำให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกายหรือจิตใจ ซึ่งเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (มาตรา 1 วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ)

(2) เงื่อนไขการลงโทษทางอาญาที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น ย่อมมีเงื่อนไขว่าการที่จำเลยถูกพิพากษาลงโทษจำคุกตลอดชีวิตนั้น ยังคงมีความเป็นไปได้ว่า จำเลยจะมีโอกาสกลับมามีเสรีภาพดังเดิมต่อไปได้ ถ้าพึงการมีโอกาสได้รับอภัยโทษเพียงอย่างเดียวหาเพียงพอไม่แท้จริงแล้วเป็นหลักการสำคัญของหลักนิติรัฐ ซึ่งภายใต้เงื่อนไขตามที่กำหนดไว้อาจมีการยกเว้นโทษจำคุกตลอดชีวิตได้และในขณะเดียวกันกระบวนการยกเว้นที่จะนำมาใช้บังคับดังกล่าวจะต้องกำหนดไว้ในกฎหมาย

(3) คุณลักษณะของการฆ่าโดยเจตนาและการฆ่าโดยมีความมุ่งหมายเพื่อปิดบังการกระทำความผิดอื่น ๆ ย่อมเป็นการฆ่าคนตายซึ่งเป็นความผิดตามมาตรา 211 วรรคสอง ประมวลกฎหมายอาญา (StGB) ในการตีความโดยเคร่งครัดตามหลักความได้สัดส่วน ในกรณีดังกล่าวข้างต้นย่อมไม่ถือว่าเป็นการจัดต่อรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

³⁰ แหล่งเดิม. (น. 104 – 107).

โดยศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาประเด็นที่เกี่ยวกับหลักความได้สัดส่วน ดังนี้

(1) หลักการพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญที่คุ้มครองและควบคุมการใช้อำนาจรัฐ โดยเฉพาะเมื่อเกี่ยวเนื่องกับบทลงโทษในทางอาญาต้องเป็นไปตามหลักความชั่ว (Schuldgrundsatz) ซึ่งเป็นผลมาจากความต้องการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งมีฐานมาจากหลักนิติรัฐนั้น องค์ประกอบในการกระทำความผิดและผลในทางกฎหมาย (หลักเกณฑ์ตามแนวคิดของหลักความยุติธรรม) จะต้องกำหนดอย่างสมเหตุผล ด้วยเหตุนี้ การลงโทษที่ถูกพิพากษาจะต้องวางอยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่มีความยุติธรรมระหว่างความหนักเบาของการกระทำและขอบเขตของความผิดของผู้ถูกระทำ โทษที่ลงต่อผู้กระทำความผิดจะต้องไม่เกินไปกว่าความผิดที่จะพึงได้รับ กรณีใดที่การกระทำสามารถแสดงให้เห็นถึงระดับความผิดและระดับความเสียหายที่เกิดขึ้น กรณีเช่นนี้โดยหลักพื้นฐานแล้วผู้พิพากษาจะต้องปรับโทษให้สอดคล้องระหว่างการกระทำกับผลของการกระทำนั้น กฎหมายอาญาที่ละเมิดต่อหลักความได้สัดส่วนอันเป็นหลักสำคัญของรัฐธรรมนูญย่อมมีอาจถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่สอดคล้องกับหลักการของรัฐธรรมนูญ

(2) ในประเด็นดังกล่าวมีเรื่องที่มีความเกี่ยวพันกับประเด็นคำถามว่า การลงโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นการสอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนหรือไม่ ไม่ว่ากรณีใด ๆ การฆ่าคนโดยเจตนาและการฆ่าคนโดยมีความมุ่งหมายเพื่อปิดบังอำพรางการกระทำความผิดอาญาอย่างอื่น ย่อมต้องถูกลงโทษจำคุกตลอดชีวิต คำถามดังกล่าวถูกตั้งคำถามเพราะฝ่ายนิติบัญญัติได้ให้ดุลพินิจในการลงโทษแก่ผู้พิพากษาในการลงโทษในกรณีของข้อหาฆ่าคน ยกเว้นกรณีการฆ่าตามมาตรา 211 ประมวลกฎหมายอาญา (StGB) และการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ตามมาตรา 220 a ประมวลกฎหมายอาญา (StGB) โดยศาลอาจอาศัยเหตุผลตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 46 ประมวลกฎหมายอาญา (StGB) พิจารณาโทษอาญาที่เหมาะสมสำหรับกรณีนั้น ๆ ได้ ศาลที่ยื่นเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเรียกร้องให้ศาลมีดุลพินิจในการลงโทษ กรณีที่เป็นการกระทำความผิดฐานฆ่าผู้อื่นสามารถที่จะปรับอัตราโทษของการกระทำความผิดได้โดยไม่ถูกบังคับให้ลงโทษทางอาญาขั้นสูงสุดตามที่กฎหมายกำหนดไว้

ในกรณีดังกล่าวจะต้องพิจารณาว่า การกำหนดอัตราโทษไว้อย่างเด็ดขาดย่อมเป็นการแสดงถึงหลักความแน่นอนชัดเจนและการกำหนดอัตราโทษที่มีความเท่าเทียมกัน ตามประสบการณ์แล้วการกำหนดโทษให้แตกต่างกันของศาลต่าง ๆ แม้มีเงื่อนไขที่แตกต่างกันเล็กน้อยย่อมเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ โดยทั่วไปแล้ว ผู้พิพากษาย่อมมีความเมตตามากกว่าฝ่ายนิติบัญญัติ และในบางครั้งบางคราวมีความโน้มเอียงที่จะหลีกเลี่ยงการลงโทษบทหนักที่สุดเท่าที่จะหลีกเลี่ยงได้ ระดับของความร้ายแรงของการกระทำความผิดดังเช่นกรณีฆ่าผู้อื่นนั้นย่อมเป็นความมุ่งหมายที่สมเหตุผลตามหลักของความยุติธรรมกับการให้มีผลในการลงโทษอาญาให้มีความเท่าเทียมกันมาก

ที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ แต่แน่นอนจะต้องยอมรับว่า การกำหนดโทษทางอาญาไว้เป็นการตายตัวนั้น เนื่องจากการทำตามแบบในกรณีใดกรณีหนึ่งอาจจะนำไปสู่ผลที่ไม่พึงประสงค์ได้ ดังนั้นการกำหนดโทษเด็ดขาดตายตัวของกฎหมายสำหรับโทษคดีอาญาที่ร้ายแรงจะเป็นการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญต่อเมื่อผู้พิพากษายังคงมีดุลพินิจเหลืออยู่ในการปรับข้อเท็จจริงในกรณีใดกรณีหนึ่ง ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายในการที่จะกำหนดโทษทางอาญา ซึ่งบทบัญญัติของกฎหมายในกรณีเช่นนี้ย่อมเป็นการสอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนของรัฐธรรมนูญ แต่ทั้งนี้ภายใต้การพิจารณาบทบัญญัติของกฎหมายภาคทั่วไปของประมวลกฎหมายอาญาและแนวทางในการตีความอย่างเคร่งครัดให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญของมาตรา 211 ประมวลกฎหมายอาญา (StGB) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สาระสำคัญของการฆ่าโดยเจตนาและการฆ่าเพื่อปิดบังอำพรางการกระทำความผิดอย่างอื่น กรณีดังกล่าวย่อมเป็นการสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า มาตรา 211 ประมวลกฎหมายอาญา (StGB) รวมทั้งการบังคับคดีให้ลงโทษจำคุกตลอดชีวิต โดยหลักพื้นฐานแล้วถือว่าเป็นการชอบด้วยรัฐธรรมนูญ トラบเท่าที่จำเลยยังคงมีโอกาสที่จะได้รับการยุติการลงโทษและกลับมามีเสรีภาพดังเดิม

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 16, 194 (BVerfGE 16, 194) คำสั่งในการตรวจจับแอลกอฮอล์ตามมาตรา 81 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (StPO)³¹

คำสั่งในการตรวจจับแอลกอฮอล์ตามมาตรา 81 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (StPO) เรียกร้องให้คำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับร่างกายว่า การแทรกแซงในเรื่องดังกล่าวจะต้องอยู่ใน “ความพอสมควรแก่เหตุ” (Ueberschussverbot) ที่เหมาะสมกับลักษณะของความร้ายแรงของความผิด

ในการพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับการตรวจจับแอลกอฮอล์นั้น ผู้พิพากษาใช้หลักการพิจารณาเหมือนกรณีอื่น ๆ ที่รัฐเข้าไปแทรกแซงในขอบเขตเสรีภาพของบุคคล ซึ่งจะต้องคำนึงถึง “หลักความพอสมควรแก่เหตุ” (Ueberschussverbot) โดยเฉพาะประเด็นเรื่องวิธีการและวัตถุประสงค์ ในกรณีที่ผลประโยชน์นั้นมีความชัดเจนจากการกระทำผิดดังกล่าว ซึ่งมีรากฐานจากหลักความชอบด้วยกฎหมาย โดยเฉพาะ “หลักนิติรัฐ” โดยทั่วไปแล้วการแทรกแซงในเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหา ดังกล่าวย่อมเป็นกรณีที่อาจให้เหตุผลได้ ดังนั้น ในการพิจารณาถึงความได้สัดส่วน (Grundsatz der Verhältnismässigkeit) ระหว่างวัตถุประสงค์และวิธีการนั้น จะต้องพิจารณาถึงระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิดด้วย หลักการดังกล่าวยังนำมาใช้โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับมาตรการตามมาตรา

³¹ แหล่งเดิม. (น. 108 – 109).

81 และมาตรา 81 a ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (StPO) ซึ่งการใช้มาตรการดังกล่าวนี้เรียกว่าการใช้กฎหมายที่คำนึงถึงสิทธิขั้นพื้นฐานโดยมีข้อพิจารณาว่า การแทรกแซงของรัฐนั้นจะต้องอยู่ในสัดส่วนที่เหมาะสมกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด ดังนั้น ผลที่ผูกพันต่อการทำให้เกิดความชัดเจนจะต้องไม่ตกเป็นภาระต่อผู้กระทำมากกว่าโทษที่เขาจะได้รับ โดยเหตุนี้ผู้พิพากษามีความเห็นตามรัฐธรรมนูญว่าในกรณีของข้อเท็จจริงในเรื่องใดเรื่องหนึ่งการใช้จะต้องเทียบเคียงมาตรการในทางกฎหมายกับมาตรการที่ใช้ในเรื่องนั้น ๆ จะต้องอยู่ภายใต้หลักความพอสมควรแก่เหตุ

สำหรับกรณีปัญหาในเรื่องนี้เป็นกรณีความผิดเล็ก ๆ น้อย ๆ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยในกรณีนี้ว่า ศาลมิได้พิจารณาสหสิทธิขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับสิทธิในชีวิตและร่างกายตามมาตรา 2 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญกับหลักความได้สัดส่วน จึงเพิกถอนคำสั่งดังกล่าวและให้ศาลพิจารณาคดีดังกล่าวใหม่

3.3 ประเทศไทย

จากการตระหนักรู้ถึงปัญหายาเสพติดเกิดขึ้นอยู่ในประเทศไทย มีความพยายามที่จะร่วมกันแก้ไขปัญหายาจากทุกภาคส่วนมาโดยตลอด แต่ปัญหายาเสพติดยังไม่สามารถคลี่คลายลงไปได้จึงมีประเด็นให้ต้องพิจารณาจากนโยบายยาเสพติด และมาตรการทางกฎหมายของไทยในปัจจุบันดังจะได้อธิบายต่อไปนี้

3.3.1 นโยบายด้านยาเสพติด

3.3.2 มาตรการทางกฎหมาย

3.3.3 กระบวนการยุติธรรมบนหลักความได้สัดส่วน

3.3.1 นโยบายด้านยาเสพติด

สืบเนื่องจากประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญา 3 ฉบับ ตามที่องค์การสหประชาชาติได้จัดทำขึ้นเพื่อการควบคุมยาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท คือ อนุสัญญาเดี่ยวว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ ค.ศ. 1961 (Single Convention on Narcotic Drugs, 1961) ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพิธีสารแก้ไขเพิ่มเติมอนุสัญญาดังกล่าวในปี ค.ศ. 1972 (Protocol amending Single Convention on Narcotic Drugs, 1961, 1972) อนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1971 (Convention on Psychotropic Substances, 1971) และอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 (United Nations Convention against Illicit Traffic in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances, 1988) จุดมุ่งหมายหลักของ

อนุสัญญาว่าด้วยยาเสพติดทั้ง 3 ฉบับนี้ถูกกำหนดขึ้นสำหรับใช้เป็นเครื่องมือทางกฎหมายโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญคือ³²

1. เพื่อการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศภาคีในการควบคุมยาเสพติด วัตถุประสงค์ต่อจิตและประสาทที่นับวันจะมีความรุนแรงต่อมวลมนุษยชาติมากขึ้น
2. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรายสำคัญ โดยกำหนดมาตรการต่างๆ ไว้เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายของประเทศต่างๆ เป็นไปในแนวทางเดียวกันและสามารถร่วมมือกันปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรายสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจากการบัญญัติกฎหมายภายในแล้วยังได้มีการกำหนดเป็นนโยบายของรัฐบาลในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายไปสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย มาตรการหลัก 3 ด้านคือ ด้านการป้องกัน ด้านการปราบปราม และด้านการบำบัดฟื้นฟู การนำหลักการดังกล่าวมากำหนดเป็นนโยบายของรัฐบาลต่างๆ จนถึงปัจจุบัน³³ และในการตรากฎหมายภายในออกมารองรับอนุสัญญาดังกล่าวนี้นั้น ส่วนใหญ่เป็นการตราบทบัญญัติของกฎหมายออกมารองรับมาตรการด้านการควบคุมสารเสพติด และการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมีการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการ เงื่อนไข ในการควบคุมยาเสพติด การกำหนดอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงาน การพิจารณาอนุญาต การตรวจค้น จับกุมดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด การกำหนดฐานความผิดและบทลงโทษทางอาญา ซึ่งเป็นมาตรการที่วางอยู่บนพื้นฐานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในอุดมคติภายใต้แนวคิดความไม่สามารถอดทนได้ต่อปัญหายาเสพติด (Zero Tolerance) ที่ส่งผลให้มีการปราบปรามที่ใช้การลงโทษอย่างรุนแรง (Punitive Approach) มีการปฏิบัติอย่างจริงจังโดยการประกาศสงครามยาเสพติด (War on Drugs) ที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่่มุ่งให้เป็นโลกที่ปลอดยาเสพติด (Drug Free World) ซึ่งก่อให้เกิดปรากฏการณ์ที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนภายใต้การดำเนินนโยบายควบคุมยาเสพติดอย่างกว้างขวาง ดังที่เกิดขึ้นในประเทศไทยขณะนี้ ปัญหาเสพติดจึงกลายเป็นปัญหาที่มีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic Issue) มุ่งยึดเอาหลักการที่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรมากเกินไปที่จะสะท้อนความยุติธรรมตามความเป็นจริงถึงเวลาที่ควรตระหนักถึงการอนุวัติการอนุสัญญาด้านยาเสพติดที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคี ที่มุ่งเน้นทำการปราบปรามอย่างรุนแรง โดยไม่มีความสอดคล้องกับการที่กำหนดไว้ในอนุสัญญา

³² มาตรการทางกฎหมายในการพัฒนาทางเลือกสำหรับผู้กระทำความผิดคดียาเสพติด เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามข้อกำหนดกรุงเทพฯ (น. 33-34). เล่มเดิม.

³³ แหล่งเดิม.

ส่งผลให้มีผู้ที่ตกเป็นเหยื่อถูกจับกุม ดำเนินคดี และถูกลงโทษโดยมิชอบตามหลักนิติธรรมเป็นจำนวนมาก และส่งผลกระทบต่อการทำให้อำนาจรัฐต้องขังล้นเรือนจำเป็นจำนวนมากอีกด้วย³⁴

3.3.2 มาตรการทางกฎหมาย

ประเทศภาคีสมาชิกของอนุสัญญาทั้งสามฉบับที่กล่าวไว้ตามมีอยู่จำนวนมากรวมถึงประเทศไทยด้วยได้มีการนำมาตรการดังกล่าวมาอนุวัติการเพื่อการบังคับใช้กฎหมายภายในประเทศและเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ประเทศไทยในฐานะที่เป็นภาคีสัญญาเหล่านี้ได้นำมาตรการต่างๆ ที่กำหนดไว้ในอนุสัญญามาบัญญัติเป็นกฎหมายภายในหลายฉบับจนถึงปัจจุบันบทกฎหมายที่สำคัญ อาทิเช่น

- (1) พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518
- (2) พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519
- (3) พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522
- (4) พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533
- (5) พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

พ.ศ. 2534

- (6) พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. 2545
- (7) พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. 2550
- (8) ประกาศและคำสั่งคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ³⁵ บางฉบับ ได้แก่

1. ประกาศฉบับที่ 108/2557 เรื่อง การปฏิบัติต่อผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อเข้าสู่อการบำบัดฟื้นฟูและการดูแลผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู

2. ประกาศฉบับที่ 109/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

³⁴ แหล่งเดิม. (น. 218 – 224).

³⁵ ตามเรื่องเสร็จที่ 953/2557 บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง สถานะของประกาศและคำสั่งของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติบางฉบับ สรุปความเห็นได้ว่า จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มาตรา 47 นั้นได้แสดงให้เห็นว่า ประกาศหรือคำสั่งของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติมีทั้งที่มีฐานะเป็นกฎหมายและที่มีฐานะเป็น กฎ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรี หรือคำสั่ง การจะทราบว่าประกาศหรือคำสั่งใดมีฐานะอย่างไร จำเป็นต้องตรวจสอบสาระสำคัญของประกาศหรือคำสั่งแต่ละฉบับ โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ประเภทที่เป็นกฎหมายและประเภทที่เป็นประกาศหรือคำสั่งทางบริหาร

3. ประกาศฉบับที่ 112/2557 เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด พ.ศ. 2542

4. ประกาศฉบับที่ 116/2557 เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

5. คำสั่งที่ 41/2557 เรื่อง การปราบปรามและหยุดยั้งการแพร่ระบาดของยาเสพติด สำหรับกฎหมายยาเสพติดของไทยที่เกี่ยวข้องกับแอมเฟตามีนที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน นั้น บทกฎหมายหลักและสำคัญจะอยู่ในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 และพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กล่าวคือ แรกเริ่มของการควบคุมยาเสพติดอย่างแอมเฟตามีน เป็นไปตามที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีในอนุสัญญาว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1971 ซึ่งได้กระทำกัน ณ กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย เพื่อร่วมมือกับประเทศภาคีอื่นๆ ควบคุมการผลิตการขาย การนำเข้า การส่งออก การนำผ่านหรือการมิไว้ในครอบครองซึ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาททั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ มิให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของบุคคลและสังคม ประเทศไทยจึงได้บัญญัติพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ขึ้นเพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามอนุสัญญานี้ ซึ่งในกฎหมายได้นิยามให้วัตถุออกฤทธิ์หมายความว่าถึงวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นสิ่งธรรมชาติ หรือที่ได้จากสิ่งธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์ ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งอาศัยอำนาจตามความในกฎหมายนี้ได้มีประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520) เรื่อง ระบุชื่อและจัดแบ่งประเภทวัตถุออกฤทธิ์ตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ได้จัดแบ่งประเภทวัตถุออกฤทธิ์ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

(1) วัตถุออกฤทธิ์ประเภท 1 เช่น ดีอีที (DET) ดีเอ็มที (DMT) ไซโลซีน (PSILOCINE) เป็นต้น ทั้งนี้ให้รวมวัตถุที่มีชื่อทางเคมีอย่างเดียวกันแต่เรียกชื่ออย่างอื่น เกือบของวัตถุดังกล่าว และวัตถุตำรับใดๆ ที่มีวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 ประสมอยู่ด้วย

(2) วัตถุออกฤทธิ์ประเภท 2 เช่น แอมเฟตามีน (AMPHETAMINE) เมทแอมเฟตามีน (METHAMPHETAMINE) เดกซ์แอมเฟตามีน (DEXAMPHETAMINE) เป็นต้น ทั้งนี้ให้รวมวัตถุที่มีชื่อทางเคมีอย่างเดียวกันแต่เรียกชื่ออย่างอื่น เกือบของวัตถุดังกล่าว และวัตถุตำรับใดๆ ที่มีวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 ประสมอยู่ด้วย

(3) วัตถุออกฤทธิ์ประเภท 3 เช่น อะโมบาร์บิทัล (AMOBARBITAL) ไซโคลบาร์บิทัล (CYCLOBARBITAL) กลูเตทิไมด์ (GLUTETHIMIDE) ทั้งนี้ให้รวมวัตถุที่มีชื่อทางเคมี

อย่างเดียวกันแต่เรียกชื่ออย่างอื่น เกลือของวัตถุดังกล่าว และวัตถุตำรับใดๆ ที่มีวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 3 บรรจุผสมอยู่ด้วย

(4) วัตถุออกฤทธิ์ประเภท 4 เช่น แอมฟีพรามोन (AMFEPRAMONE) เอสพีเอ (SPA) ทั้งนี้ให้รวมวัตถุที่มีชื่อทางเคมีอย่างเดียวกันแต่เรียกชื่ออย่างอื่น เกลือของวัตถุดังกล่าว และวัตถุตำรับใดๆ ที่มีวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 4 บรรจุผสมอยู่ด้วย

ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 4 นี้ แอมเฟตามีนถูกกำหนดไว้เป็นวัตถุออกฤทธิ์ประเภท 2 เป็นผลทางกฎหมายให้ผู้ใดเมื่อกระทำความผิดที่เกี่ยวกับแอมเฟตามีนนั้นต้องรับบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 เช่น กรณีตามมาตรา 89 กำหนดห้ามผู้ใดผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออก ซึ่งวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 หรือประเภท 2 หากฝ่าฝืนต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท เป็นต้น

แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2539 ได้มีประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 97 (พ.ศ. 2539) เรื่อง ระบุชื่อและจัดแบ่งประเภทวัตถุออกฤทธิ์ตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ออกมาใช้บังคับ ซึ่งในประกาศกระทรวงสาธารณสุขฉบับนี้ได้ถอดถอนหรือย้ายวัตถุที่ออกฤทธิ์ในประเภท 1 และในประเภท 2 รวม 16 ชนิด ออกจากกลุ่มวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และในขณะเดียวกันก็ได้มีประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ. 2539) เรื่อง ระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 กำหนดให้วัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 1 และประเภท 2 รวม 16 ชนิด ที่ถูกถอดถอนหรือย้ายออกมานั้น มาจัดอยู่ในกลุ่มยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ซึ่งรวมถึงแอมเฟตามีน (Amphetamine) ด้วยโดยย้ายจากวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท 2 มาอยู่ในยาเสพติดเสพติดให้โทษประเภท 1 ลำดับ 5³⁶ ซึ่งความผิดตามกฎหมายยาเสพติดให้โทษนี้ได้กำหนดฐานความผิดและมีบทกำหนดโทษของการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ที่สำคัญอันรวมถึงแอมเฟตามีนไว้ มีดังนี้

³⁶ จาก คดียาเสพติดให้โทษ เฮโรอีน ยาบ้า กัญชา คดีวัตถุออกฤทธิ์ (น. 120 – 121), โดย วรวิทย์ ฤทธิพิศ, 2540, กรุงเทพฯ : วิทยุชน.

ตารางที่ 2.1 ตารางฐานความผิดและบทกำหนดโทษสำหรับความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ
ประเภท 1

ข้อหา	บทกำหนดโทษ
ผลิต/ นำเข้า/ ส่งออก (ม. 15, ม. 65)	ผลิต นำเข้า ส่งออก ต้องระวางโทษตลอดชีวิต และปรับ 1,000,000-5,000,000 บาท ผลิต นำเข้า ส่งออก เพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษประหารชีวิต ให้ถือว่าผลิต นำเข้า ส่งออก เพื่อจำหน่าย หากมีปริมาณยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ดังต่อไปนี้ - แอลเอสดี = สารบริสุทธิ์ 0.75 มิลลิกรัมขึ้นไป หรือ 15 หน่วยการใช้ขึ้นไป หรือ น้ำหนักสุทธิ 300 มิลลิกรัมขึ้นไป (หน่วยการใช้ = เม็ด, ซอง, ขวด หรือ หน่วยอย่างอื่นที่สร้างขึ้นโดยปกติสำหรับการใช้เสพ 1 ครั้ง) - แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์ = สารบริสุทธิ์ 375 มิลลิกรัมขึ้นไป หรือ 15 หน่วยการใช้ขึ้นไป หรือ น้ำหนักสุทธิ 1.5 กรัมขึ้นไป - ยาเสพติดให้โทษประเภท 1 อื่นๆ = สารบริสุทธิ์ 3 กรัมขึ้นไป ผลิตโดยการแบ่งบรรจุหรือรวมบรรจุ ต้องระวางโทษจำคุก 4- 15 ปี หรือปรับ 80,000-300,000 บาทหรือทั้งจำทั้งปรับ ผลิตโดยการแบ่งบรรจุหรือรวมบรรจุ เพื่อจำหน่าย ต้องระวางโทษจำคุก 4 ปี-ตลอดชีวิต และปรับ 400,000-5,000,000 บาท
จำหน่าย/ ครอบครอง เพื่อจำหน่าย (ม.15, ม.66)	จำหน่าย ครอบครองเพื่อจำหน่าย มีปริมาณสารบริสุทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ต้องระวางโทษจำคุก 4-15 ปี หรือปรับ 80,000-300,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ จำหน่าย ครอบครองเพื่อจำหน่าย มีปริมาณสารบริสุทธิ์เกินกว่าเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด แต่ไม่เกิน 20 กรัม ต้องระวางโทษจำคุก 4 ปี-ตลอดชีวิต และปรับ 400,000-5,000,000 บาท ดังต่อไปนี้ - แอลเอสดี 0.75 มิลลิกรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 กรัม หรือ - แอมเฟตามีนหรืออนุพันธ์ 375 มิลลิกรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 กรัม หรือ - ยาเสพติดให้โทษประเภท 1 อื่นๆ 3 กรัมขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 กรัม จำหน่าย ครอบครองเพื่อจำหน่าย มีปริมาณสารบริสุทธิ์เกิน 20 กรัม ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต และปรับ 1,000,000-5,000,000 บาท หรือประหารชีวิต
ครอบครอง (ม. 15, ม.67)	ครอบครองต้องระวางโทษจำคุก 1-10 ปี หรือปรับ 20,000- 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ข้อหา	บทกำหนดโทษ
เสพ (ม. 57, ม.91)	เสพ ต้องระวางโทษจำคุก 6 เดือน-3 ปี หรือปรับ 10,000-60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
หลอกลวง หรือข่มขืนใจ ให้ผู้อื่นเสพ (ม.93)	จำคุก 1-10 ปี หรือปรับ 100,000-1,000,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้ากระทำโดยมีอาวุธ หรือร่วมกระทำความตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป จำคุก 2-15 ปี และปรับ 200,000-1,500,000 บาท ถ้าผู้กระทำความต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือเพื่อจูงใจให้ผู้อื่นกระทำความผิดทางอาญา หรือเพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดทางอาญา จำคุก 3 ปีถึงตลอดชีวิต และปรับ 300,000-5,000,000 บาท ถ้าเป็นเฮโรอีน ต้องระวางโทษเป็นสองเท่า และถ้าผู้กระทำความต่อหญิงหรือต่อบุคคลซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ประหารชีวิต

ที่มา: ศูนย์ศึกษาและวิจัยกฎหมาย มหาวิทยาลัยศรีปทุม

จากประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่จนถึงปัจจุบันนี้ กล่าวคือ การกำหนดประเภทของแอมเฟตามีนยังคงกำหนดไว้เป็นยาเสพติดให้โทษประเภท 1 ซึ่งผลทางกฎหมายหากเมื่อผู้ใดกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนบทกฎหมายจะมีบทกำหนดโทษของแอมเฟตามีนเช่นเดียวกับเฮโรอีนดังตารางความผิดข้างต้นนี้

3.3.3 กระบวนการยุติธรรมบนหลักความได้สัดส่วน

การนำหลักความได้สัดส่วนมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในคดียาเสพติดของไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบทกำหนดโทษที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำความผิดในปัจจุบันนี้ เมื่อได้พิจารณาในมิติของหลักประกันในกฎหมายอาญา วัตถุประสงค์ของการลงโทษ การใช้ดุลพินิจกำหนดโทษ หลักสิทธิมนุษยชนประกอบกันแล้ว บทกำหนดโทษที่ต้องพิจารณาบนหลักความได้สัดส่วนของไทยนั้นยังเป็นปัญหายอยู่มาก ซึ่งผู้เขียนจะได้วิเคราะห์ในบทที่ 4 ต่อไป